

Tittel : MOR TERESA

Navn: Zenaida Kalaj Nilsen

Veileder : Professor Gunnar Heiene

Masteravhandling (30 stp)

Vår 2011-06-08

Det teologiske Menighetsfakultet Oslo.

Innhold

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn og motivasjon for oppgaven s.1

1.2 Tema og problemstilling s. 2- 3

1.3 Disposisjon s.4

Del 1

Biografi

2. 1 Familie bakgrunn s. 5-6

2.2 Et vanlig barn. S. 7-8

2.3 Reisen til India s.9- 19

2.4 Den politiske situasjonen i Albania etter 1945 s. 20-22

2.5 De siste årene s. 23-24

Del 2

3.1 Albanias historie s.25-26

3.2 Gjergj Kastrioti- Skenderbeu s. 27-31

3.3 Prizren – Ligaend s.32-33

3.4 Albanias selvstendighet, 28. november 1912 s.34-36

3.5 1945, kommunistene ved makten s. 37-39

Del 3

4.1 Vurdering s.40-47

4.2 Kritiske vurdering s.48 - 52

Del 4

5.0 Inspirasjon s.53-55

Kilder

Når jeg tar for meg Mor Teresa vil jeg gjøre bruk av flere forskjellige bøker. Hun skrev aldri noen ting om seg selv. Hun skulle i en del anledning forklarte selv at << *Av blod er jeg albansk, av statsborgerskap er jeg indisk, av tro er jeg en katolsk nonne. Når det gjelder mitt hjerte tilhører jeg fullstendig Jesus hellige Hjerte*>>. Og hun ønsket ikke noe spesielt å snakke om seg selv . Hun selv skulle si: << *Jeg er ingen ting, og om meg finnes det ingenting å fortelle. Jeg er bare et verktøy i Guds hender. Derfor skulle dere ikke snakke om meg, men om det arbeid som Herren har kalt meg til*>>. (Mor Teresa) I dag er skrevet flere bøker, og artikler om hennes liv og tjeneste. Det er mye tilgjengelig litteratur som berører oppgavens tematikk.

Når det gjelder Mor Teresa har jeg tenkt å benytte meg av følgende bøker:

- I arbeid med Mor Teresa har jeg brukt Brian Kolodiejchuk , Boka heter: Kom og vær mitt lys.

Det er en av det siste bøkene som er skrevet om henne. Her beskrives ikke bare hennes arbeid blant de fattigste i India, men også hennes forhold til Gud. I denne biografien er samling av hennes brev og skrifter. Selve forfatteren i denne boka har kjent Mor Teresa helt fra 1977. Han var en av hennes medarbeidere. Denne boka har vært meget interessant for meg fordi i denne boka er en brevsamlingen som viser viktige aspekter i Mor Teresas forhold til Gud og hennes tro. Den indre kampen som hun hadde med seg selv var ingen som fikk vite før disse brevene kom fram etter hennes død.

I disse brevsamlinger for vi en blick av Mor Teresas tanker og hennes åndelig liv. Vi få en innblikk av hennes tøffe kamp i den åndelig liv og den mørke tiden som var innvendig inn i henne. En slik åndelig kamp som også mange andre helger har opplevd i kirkens historie. Guds prøvelse og hennes kamp.

Den mørke tiden som hun selv nevnte "Fryktelig mørke" den tiden begynte med en gang etter hun begynte å jobbe i slummen i Calcutta, og fortsettet ganske lenge.

I disse brevveksling får vi vite at nesten halvparten av sitt liv klarte hun ikke å oppleve guds nærvær, som Brian Kolodiejchuk beskriver i boka: <<verken i hjerte eller i nattverden>>. I mange hennes brev få vi lese ordene som <<torturen>>, <<mørket>>, <<ensomheten>> hvor hun viser at hun går i gjennom. Hun sier også at alt dette hun opplevde gjennom åre, har gjort henne til å skape en tvil i Guds eksistens.

Den som er fint med denne boka kan være kanskje at Guds tvil som Mor Teresa oppleve, kan være en hjelp til alle som oppleve Guds fravær eller tvil i livet. Da ble neste spørsmål hvem er det? Jo det kan være både troende mennesker som kan oppleve noen ganger Guds fravær i sinne liv, men også de som er søkere ateister. Alle menneskene .

Boka Nena jon Tereze som betyr Vår Mor Teresa er også viktig. I denne boka er skrevet fra en albansk katolsk – prest fra Kosova som heter Lush Gjergji. Lush Gjergji også som Mor Teresa er en medlem av den albanske katolske kirken og har viet sitt liv i tjenneste til Herren. Lush Gjergji gir en varm og levende skildring av familien Bojaxhiu, v som er knyttet til den albanske kultur koder og til den albanske politiske situasjonen som var i den tiden. Begge disse to aspekter kommer til å ha en stor betydning i oppveksten i hennes tidlige barndom .

Neste bok er skrevet av Jim Gallagher: Moder Teresa. I denne boka gir forfatteren ett varmt bilde av Mor Teresa og hennes liv.

Kathryn Spink er også en berømt forfatter i hennes bok " Madre Teresa" får vi et bilde av Mor Teresas arbeid, men også hennes vanskeligheter, og med ett sterkt ønske og få besøke Albania ble det ikke så lett. Forfatteren selv har bodd i en periode i Mors Teresas hjem i Kalkutta. Så både fortellinger fra selve Mor Teresa og hennes opplevelse i Kjærlighetens hus , er med på å beskrive fattigdommen i India.

Malcom Muggeridge er en annen forfatter som jeg bruker i min oppgave. Han var en berømt forfatter agnostiker og en motstander av Mor Teresa. Han reiste til Kalkutta men etter en periode i huset til Mor Teresa var full av beundring om henne. Senere konverterte han sammen med sin kone til katolisismen. Mor Teresa bli berømt gjennom hans journalistik.. Hans berømte bok heter " Something Beautiful for God.

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og motivasjon for oppgaven

Alle mennesker har sine beretninger. Det samme gjelder også for den lille, men dog store kvinnen i verden, Gonxhe Bojaxhiu, bedre kjent som Mor Teresa.

Den albanske nonnen, Mor Teresa, er en historisk person som har levd i vår moderne verden. Hun er knyttet til kirken, til de fattige i verden og til den albanske nasjonen som fødte og oppfostret henne.

Hun er et symbol på kristne dyder og etikk.

Hun levde sitt liv som en helgen, lik mange andre kristne disipler, som i ydmykhet og lydighet mot Gud viet hele sitt liv i tjeneste til Han. Hennes liv var et liv som tjenestegjorde for de svakeste i verden.

Alt hun eide i den store verden av materielle ting var et kors, en sari, et par sandaler og en bibel. Hennes hjerte hadde den dyreste skatt i verden, kjærligheten.

Hun hadde fått sin sterke indre styrke fra bibelen, lik mange andre kvinner og menn som gjennom historien har hentet sin indre styrke fra denne boka.

For henne var meningen med livet å sørge for andres lykke- ydmykt, uten å kreve noe igjen.

Med sin sterke kristne tro, ble hun en høy stemme for de som var usynlig i denne verden.

Hun ble en stemme for dem som trues av menneskets egoistiske menneskesyn. Hun ble en stemme for handikappede og fattige, men også for dem som enda ikke kunne komme til denne verden. Hun hevet stemmen for dem som ikke fikk sjansen til å forsvare seg. Hun hevet stemmen mot abort, som hun så på som en stor ondskap. En ondskap i Guds øye.

Abort er nå blitt oppfattet i vesten som en form for prevensjon. Grusomt å tenke på at mennesker kan ta menneskeliv. Dette så hun på som et samfunnsproblem, noe som engasjerte henne ut ifra sitt kristne ståsted.

Hun viet derfor hele sitt liv for denne saken.

Hun var en høy stemme for alle disse marginaliserte gruppene. Disse gruppene som det egoistiske mennesket prøver å ikke se i samfunnet, fordi de i stillhet tenker at de er svakere, og derfor mindre verdt enn oss.

Menneskeverd eksisterer når man behandler andre med respekt og anerkjenner deres verdier. Når man ser andre kun som objekt, som en ting, da benekter man det menneskeverdet.

Hun ble en kjærlig mor for disse menneskene, og viste dem respekt som en ekte mor med mors kjærlighet. Hun viste dem barmhjertighet og ekte solidaritet.

Som Paulus skriver til romerne, i kapittel 12, vers 21:

<< *La deg ikke overvinne av det onde, men overvinn det onde med det gode*>>

Hun ville ofte kalle seg selv som <<*en penn i Guds hånd*>>(Gallagher, 2006, s95 Oslo). Om Mor Teresas personlighet blir man aldri ferdig med å utforske. Hun var et genialt menneske, hennes liv er et evangelium. Å skrive om hennes liv, blir som å skrive en helgenbiografi.

Hun var fremfor alt en stor opprørsånd. Men mest av alt var hun i opprør mot seg selv gjennom hele livet. I hele hennes liv skulle mor Teresa være som Jakob i kamp med englene. Kristne verdier var en del av hennes liv, og arbeid. Det kristne budskapet som hun skulle følge hele sitt liv, var ”*Det dere gjorde mot en av disse mine minste..... gjorde dere mot meg*” Matteus (25,40). Tjen den minste blant dere, sa Jesus, og han gjorde så.

Hun med sin kristne etikk var med på å hjelpe samfunnet med å vinne tilbake respekten for mennesket.

Hva kan fremtiden bringe hvis vi fortsetter å fortelle om den ydmyke nonnen som tjente de fattige? Som var i Jesus tjeneste i hele sitt liv? Hvordan kan vi bruke denne historien i en postmoderne kontekst ?

1.2 Tema og problemstilling

I denne oppgave ønsker jeg å undersøke Mor Teresas innsats for de fattigste i verden. Hun tilhører fortiden, men hennes fortid snakker igjen i dag til oss i den moderne verden.

Vi kan lære av fortiden. Fortiden kan hjelpe oss til å skape mening, felleskap og identitet. India, det land med flest fattige mennesker i verden, ikke bare på det materielle plan, men også det åndelig plan hvor menneskene dør på gata og ingen bryr seg om dem, nyfødte barn, spesielt jenter som blir kastet på søpla, er kanskje ett slik sted hvor det virkelig trengs mennesker som kan reflektere over etiske handlinger og prøver å handle etisk riktig.

Mor Teresa kunne med sin kristne tro minne oss alle om at ved siden av det ondes, finnes også det godes nærvær.

Der hvor ondskaper vokser, der vokser det også håpet om det gode.

Det som er urettferdig og galt i verden, kan bare bekjempes dersom det finnes mennesker som ønsker å kjempe for en god etikk, både i samfunnslivet og i hverdagen.

Hun kunne med sin kjærlighet for de svakeste være et bevis på Kristus kjærlighet og for den kristne etikk.

Kristus er verdens Forløser, og dette hjalp henne til å ha håp for fremtiden.

Den store innsatsen som Mor Teresa gjorde for de fattige, kan også i dag brukes til å inspirere oss.

Hvordan skjøtter vi om våre egne liv og vår egen livskvalitet?

Hvordan står vi frem for samfunnet som kristne?

Hvilket siktemål har vi?

Vi er alle sammen individer, med vår mening om å skape vår egen fremtid.

Vi ønsker og se etter konsekvenser og sammenhenger, men det er i oss selv vi er med på å bygge eller bryte disse konstallasjoner.

Vi vet at alt som er etikk er med på å hjelpe oss til å skape et godt liv.

Vi vet at verden ble et bedre sted å leve hvis vi som mennesker lærer oss å vise omsorg og respekt for menneskene som er rundt oss.

Da hadde det blitt mulig for oss som individer å leve i harmoni med hverandre. Det hadde hjulpet oss til å få bedre livskvalitet, og til å leve lenger, i forhold til denne verden vi lever i dag, hvor det er krig, hat og bitterhet, noe som også er med på og påvirke våre liv.

Jeg ønsker å finne noen svar på hvordan hennes innsats kan bli aktualisert, hvordan historien om henne kan uttrykkes i breiere kontekst og hvilken betydning den kan ha for oss i dagens samfunn.

Jeg velger å bygge oppgaven på en del viktige spørsmål:

- Hvilken betydning har hun hatt historisk?

-

- Hvordan kan man vurdere hennes innsats for de svakeste?

- I hvilken grad kan hennes kristne sosial etiske engasjement påvirke oss med å ta mer ansvar i dagens samfunn?

-

- En interessant vinkling vil være å undersøke om det eksisterer en forbindelse fra henne arbeid i fortiden og hvordan kan den inspirere oss i dag?

Den hellige Frans av Assisi sa: << Det siste du bør gjøre, er å forkynne med ord >>. I min oppgave velger jeg spesielt å rette oppmerksomheten mot hennes innsats som en ydmykt tjener for Jesus blant de fattige.

Dette motivet var så viktig for henne.

Som hun selv skulle formidle senere, at det var for JESUS hun var i tjeneste, ellers kunne hun ha blitt kalt en sosialarbeider.

Den sterke fokusering på å elske sin neste er alt det grunnleggende i hennes arbeide. Det er umulig for meg i en oppgave som dette å klare å dekke hele hennes historie og hennes kall som nonne til verden. Jeg velger derfor å konsentrere meg spesielt om hennes tjeneste i Calcutta.

Jeg velger å fokusere på hennes innsats i Calcutta fordi det var gjennom dette arbeidet og på dette stedet hun ble kjent for resten av verden.

1.3 Disposisjon

Denne oppgaven er skrevet slik.:

Jeg vil prøve å gi en kort beskrivelse av hva jeg velger å skrive i min oppgave. Med bakgrunn i Mor Teresas liv vil jeg først begynne med å gi en kort beskrivelse av Albanias historie, for å få en bedre forståelse av hennes kulturelle bakgrunn. Etter dette vil jeg komme med en historisk beskrivelse av hennes liv, hvor jeg skal dele det i to kapitler.

I det første kapitlet vil jeg presentere hennes liv, barndom og familiebakgrunn. Også livet før hun reiser til India. I det andre kapitlet vil jeg skrive litt om hennes ungdoms år og reisen til India, landet som skulle bli hennes andre hjem.

Jeg vil også presentere en kort historie om Teresa de Avila, og Therese av Lisieux navnet som Mor Teresa valgte å ha selv.

Etter dette vil jeg komme med en kort vurdering hvor jeg velger å skrive litt om hvordan det hun har gjort er blitt vurdert både positivt og negativt i verden. Jeg vil drøfte andres vurdering av hennes innsats for de fattige i Calcutta og i verden.

I avslutningen vil jeg komme med en konklusjon. Hvordan kan hennes innsats for de fattige i verden inspirere oss i dag i den postmoderne verden?

Biografi

2. 1 Familie bakgrunn.

Gonxhe Bojaxhiu ble født 26.august 1910 i Skopje i Albania. I denne perioden hadde hennes fedreland Albania vært under tyrkisk okkupasjon i nesten 500 år.

Det hadde vært en mørk periode for den gamle eldkristne nasjonen, hvor mange albanere med tiden hadde vært nødt til å konvertere til islam, etter vold og tvang fra tyrkerne. Men fortsatt fantes det mange kristne i Albania og noen av dem var familien til Gonxhe Bojaxhiu i Skopje.

Skopje ligger i dag i Makedonia. Gonxhe vokste opp i en familie på 5 og var den yngste av tre søsken. Hennes familie, bestående av mor, far og tre barn var en enkel, katolsk albansk familie.

Hun ble døpt og fikk navnet Agne Gonxhe som i det albanske språket betyr <blomsterknopp>.

En rik familie

Familien til Gonxhe var en rik familie. Hennes far Nikola, som ble kalt for Kola, var en rik forretningsmann som reiste mye rundt i Europa og drev med handel. Han snakket fem språk.

Han likte å synge og spilte også i byens hornorkester. Både mor og far var godt troende katolikker og sendte barna sine til menighetshuset i Jesus Hjerte -sognet. I menigheten foregikk undervisningen på albansk.

I 1908 tok ungtyrkerne makten, og i 1910 krevde de at man skulle gå over til å bruke det tradisjonelle, arabiske alfabetet. Albanerne arrangerte store folkemøter til støtte for det latinske alfabetet. I mars 1910 kom det til en folkereisning mot å betale avgifter til Istanbul på importerte varer. Den spredde seg raskt og ble brutalt slått ned av en hær på 20.000 mann. Tusener av redselslagne albanere flyktet for et nytt terrorvelde, og i august samme år tok osmanske styrker direkte kontroll over regionen. Denne krigen førte til at tusener av albanske familier ble rammet av fattigdom og sykdom i året som fulgte, da Balkan - statene i 1912 inngikk en allianse for å dele de osmanske besittelsene i Europa mellom seg, ble albanerne nødt til å oppgi sin nøytralitetspolitikk og kjempe sammen med det hensyknende osmanske riket. Snart ble Skopje okkupert av serberne.

Hennes far, Kol Bojaxhiu var en patriot som var spesielt *engasjert* i Kosovos situasjon. Både Kola og hans kone var opprinnelig fra Kosovo - provinsen. Dette gjorde at han stadig var på reise og i politisk aktivitet.

Den 28 november 1912, nasjonaldagen til Albania, feiret familien Bojaxhiu med glede sammen med mange andre albanske patrioter, etter nesten 500 år med tyrkisk okkupasjon.

Det nye forbundet av serbere, kroatere og slovenere - fra 1929, kjent som Jugoslavia - fikk til slutt det meste av Nord - Albania, Kosovo.

Men i 1919 kjempet Kole fortsatt for saken, og han reiste til og med 260 kilometer fra Skopje til Beograd for å være til stede ved en politisk middag i den anledning. Da han kom tilbake, var det lett å se at han var syk. De fleste mente at han var blitt forgiftet.

I 1982 sa Agnes `bror Lazer: <<*Lidelsene begynte for vår familie da jugoslaver og albaner kjempet om Kosovo og de andre albanske provinsene, inklusive byen Skopje. Far var politisk meget aktiv, og meget bekymret for Albanias fremtid som nasjon. Han forsøkte å skaffe albanerne nasjonale rettigheter, og han forsøkte av hele sitt hjerte å bidra til å bevare enheten mellom de albanske områdene under Jugoslavia og Albania. Så snart Jugoslavia tok kontroll over områdene, ble vår familie forfulgt og far forgiftet*>>

Gonxhe var bare ni år gammel da hun mistet sin far.

Kol Bojaxhiu var bare 45 år gammel når han døde. Den eneste støtten under oppveksten nå, var moren hennes, som var en sterk og klok, men også streng kvinne.

Moren til Gonxhe hadde oppdratt de tre barna sine med sterk kjærlighet til Gud og kirken. Hennes foreldre skulle være et godt eksempel på nestekjærlighet.

Det var i sitt hjem hun lærte om guds kjærlighet. Bønn skulle være veldig viktig i familien hennes. Å kunne be sammen var en viktig del av familien.

Senere år forklarte Mor Teresa at: <<*Familien som ber sammen skal være samlet bestandig*>> Dette var en av de mest kjente setninger som Mor Teresa skulle bruke i sitt voksne liv.

Gallagher, 2006 s.19-20 ST. Olav Forlag Oslo.

Spink, 1999 s.35 Barcelona.

Moren til Gonxhe var en troende kvinne som stadig var i aktivitet for å hjelpe de fattige og ensomme som hun hadde i nærheten. Sammen med lille Gonxhe var hun stadig på hjelpebesøk med penger og mat hos fattige og ensomme folk.

Gonxhe selv skulle huske senere at hun hadde trodde at mange av de fattige som kom hjem til dem var i deres egen slekt.

Både den religiøse oppdragelsen som hun hadde fått inn med morsmelken, men også kirken som var i nærheten, gjorde at lille Gonxhe i den vanskelige tiden etter bortgangen til sin far, kunne få all den trøst hun trengte hos Gud.

Etter farens død ble det en veldig vanskelig periode for moren til Mor Teresa, men det skulle ikke bli den siste.

Med tiden skulle det vise seg at mange andre vanskelige stunder i fremtiden skulle ramme denne familien, og troen skulle komme til å bli den største trøsten for dem alle sammen.

2.2Et vanlig barn.

Gonxhe fortsatte å gå på skolen,

Hun var en flink elev og var glad i både å skrive og synge. Alle de tre barna gjorde det bra på skolen.

Både Gonxhe og storesøster Drande sang i kirken og var helt normale ungdommer.

Hennes bror Lazer, skulle senere huske at hans lillesøster Gonxhe var lydig og reflekterende fra naturens side, og at moren bestandig tok henne som eksempel, for sine to eldre barn (Katrryn Spink s.35)

Broren Lazer reiser i 1924 for å studere i Østerrike i militærakademiet, og skulle senere komme tilbake til Albania for å jobbe i militærtjeneste. For familien var utdanning veldig viktig. Derfor skulle alle tre søsknene utdanne seg. Etter at broren Lazer reiste til utlandet, bestod familien bare av mor og de to søstrene Drande og lille Gonxhe.

I oppveksten etter farens bortgang, ble moren et forbilde for lille Gonxhe. Fra sin egen mor klarte Gonxhe å lære at livet ikke er enkelt. Ofte kan det virke som om livet kan være urettferdig, men Gud er kun rettferdig. Fra sin egen mor lærte hun også å møte med foretaksomhet både fattigdom og motgang i livet.

Ungdomsårene

Alle visste at familien til Gonxhe var en meget troende familie og det var helt naturlig at også Gonxhe var en troende kristen.

Deltakelsen i gudstjeneste og morgenmesse var en del av kulturen i denne familien. Både familien hvor hun var oppdratt, som vektla hengivenhet og fromhet, og menigheten som hun var medlem i, var med på å utvikle hennes tro. Helt fra hun var barn følte hun et kall fra Gud om at hun skulle vie sitt liv til Gud.

Hun brukte mange år av sin barndom, 6 år, på å få svar på sitt kall. Senere, da Gonxhe fylte 18 år, følte hun kallet til å bli nonne.

Gonxhe Agnes Bojaxhiu, senere kjent som Mor Teresa, forteller:

*“ Jeg var bare 12 år gammel. Det var da jeg for første gang visste at jeg hadde et kall for de fattige, i 1922. Jeg ønsket å dra ut og gi Kristi liv til menneskene i misjonslandene. I begynnelsen, (da jeg var) mellom 12 og 18 (år), ønsket jeg ikke å bli nonne. Vi var en veldig lykkelig familie. Men da jeg ble 18, bestemte jeg meg for å forlate hjemmet mitt og bli nonne, og fra da av, i disse 40 år, har jeg aldri så mye som i et sekund tvilt på at jeg har gjort det riktige; det var Guds vilje
Det var hans valg*

For moren til Gonxhe som hadde vært enke i så mange år, og etter reisen til sin sønn til utlandet for studier var det ikke ønskelig at også Gonxhe skulle reise for å bli nonne. Broren Lazer ble også trist over denne nyheten han fikk hjemmefra.

Alle visste at hvis Gonxhe skulle bli nonne, måtte hun gå i kloster. Så moren tenkte kanskje at hun skulle miste også sin lille Gonxhe og kanskje aldri se henne igjen.

Da hun fortalte moren hva hun hadde bestemt seg for, lukket moren seg inne på sitt værelse i tjuefire timer, for hun forsto at det ville bety at hun aldri kom til å se datteren igjen. Da hun kom ut igjen, hadde hun fattet seg.

Hun sa til datteren, som ennå ikke hadde fylt atten: <<Legg din hånd i Hans hånd og følg han på alle dine veier>>

Uansett hvor vanskelig det var for moren, skjønnte hun også straks at det var et sterk ønske fra datteren å tjene de syke og de fattige i India. Så hun stod på datterens side, og støttet henne gjennom hele prosessen.

2.3 Reisen til India

Den første september 1928 ble Albania et kongedømme under Zog 1. Agnes bror Lazar, som nå var 21, var blitt utnevnt til løytnant, og skulle bli stallmester hos kongen. Agnes skrev til han for å gratulere han og også for å fortelle at hun hadde bestemt seg for å gå i kloster og bli misjonær i India.

I svarbrevet skrev Agnes en setning som Lazar kom til å huske ordrett resten av sitt liv. <<Du vil tjene en konge over to millioner mennesker,>> skrev hun. <<Jeg skal tjene en konge over hele verden>>(s28-29 Jim Gallagher, Moder Teresa)

Etter sterkt ønske fra Gonxhe kunne ingen stoppe hennes ønske om å bli misjonær i India, som hun følte var et kall fra Gud. For å reise som misjonær måtte hun først bli opptatt i en nonneorden. Mor Teresa fortalte senere: <<Fra barndommen av hadde Jesus hjerte vært min første kjærlighet>>(s.26)

Først måtte hun skrive en søknad til Loreto - søstrenes generalpriorinne for å forklare sin søknad. I sin søknad skrev hun:

Ærverdige Generalpriorinne,

Jeg ber Dem om å lytte til mitt oppriktige ønske. Jeg ønsker å slutte meg til Instituttet, slik at jeg en dag kan bli misjonssøster og arbeide for Jesus, som døde for oss alle.

Jeg har fullført femte klasse av videregående skole av språk kan jeg albansk, som er mitt morsmål, og serbisk, jeg kan litt fransk, engelsk kan jeg ikke i det hele tatt, men jeg håper ved Guds godhet at Han vil hjelpe meg til å lære det lille jeg trenger, så i disse dager starter jeg umiddelbart å øve meg.

Jeg har ingen spesielle betingelser, jeg ønsker bare å være i misjonen, og i alt annet overgir jeg meg helt til den gode Guds rådighet.

Skopje 28-5-1928
Gonxhe Bojaxhiu

Gallagher, 2006 s.28-29 ST Olav forlaget, Oslo
Gallagher, 2006 s. 49 ST Olav forlaget, Oslo
Kolodiejchuk MC s.27 Luther forlag, Oslo

Den unge Gonxhe skulle med kjærlyghet huske avskjedsordene, som moren Age sa til henne før hun skulle forlate sitt hjem og sitt folk:

<<Legg din hånd i Hans (Jesus) hånd og vandre alene med Ham.

Gå fremover, for hvis du ser deg tilbake, vil du gå tilbake >>.

Støtten som moren, søsteren og alle hennes landsmenn og venner skulle gi henne, og all den kjærlyghet som hun fikk fra dem, skulle varme hennes hjerte. Mor Teresa husket senere med kjærlyghet på den siste kvelden hun hadde med familie og venner. Etter albansk tradisjon kom alle med små symbolske gaver. Noe sendte henne en kulepenn, andre en rosarie, et kors, for å ønske henne god reise.

Kjærlygheten til Gud skulle være sterkere en alle andre kjærlygheter.

Senere skulle Mor Teresa igjen fortelle om sin store kjærlyghet til Jesus.

<<Fra jeg var 5 år gammel - da jeg for første gang mottok Ham (Jesus) - har jeg hatt kjærlyghet til sjelene i meg - Den vokste med årene - til jeg kom til India - med håp om å frelse mange sjeler.>>)

Bare 18 år gammel tok Gonxhe farvel med sin mor og gikk på toget som gikk fra Zagreb, hovedstaden i Kroatia.

Moren Age, den sterke albanske kvinnen, som med så mye slit hadde føyet og oppdratt sine tre barn, klarte ikke å holde tårene tilbake når hun tok farvel med sin lille unge, sammen med sin eldste datter Drane.

Gonxhe visste ikke selv at det skulle være den siste klemmen hun fikk fra sin kjære mor og sin kjære søster. Skjebnen ville at de aldri skulle se hverandre igjen. Gonxhe måtte velge mellom to store kjærlygheter: den til moren og familien eller til Jesus. Hun valgte den siste, kjærlygheten til Jesus. Den kjærlyghet som hun ønsket så inderlig sterkt at også andre skulle kjenne.

Hva den unge 18 åringen følte når hun tok farvel med sitt folk og fedreland kan ingen vite. På reisen hadde hun følge med en annen kroatisk pike, som også ville følge Jesus slik Gonxhe ville, i et ydmykt liv som nonne i den Loreto- ordenen.

Etter samtalen som hun og venninnen hadde sammen med priorinnen i Paris, ble disse to jentene sendt videre til Dublin i Irland. Her skulle de både lære engelsk men også forberede seg til å bli nonner. Det er en lang prosess for å bli nonne. For det første må man få en del informasjon om hva som bør gjøres for å bli nonne, og deretter må de som skal bli nonner leve som nonner i praksis, og gå gjennom forskjellige prøvelser før de bestemmer seg for å vie livet til et liv i kloster. Ikke alle klarer det. Men i dette tilfellet, etter 6 uker i Dublin gikk alt bra.

Det må ha vært meget spesielt for Gonxhe å være i Dublin, lang fra sitt kjære hjem og fedreland. I et fremmed land hvor hun skulle lære et fremmed språk som hun ikke kjente til. Det eneste hun hadde til felles med de andre var kjærligheten til Jesus.

Etter 6 ukers opphold i Dublin, reiste den unge Gonxhe sammen med sin venninne den 1. desember 1928 mot India. Nå skulle hun ikke bare bære kjærligheten til Jesus, men hun hadde også fått det nye navnet: søster Teresa og et nytt liv skulle vente henne.

Mens hun seilte i Middelhavet skrev nå søster Teresa til sine kjære i Albania << Be for deres misjonær, om at Jesus må hjelpe henne til å frelse så mange udødelige sjeler som mulig fra vantroens mørke.

Den unge søster Teresa brant nå i sitt hjerte for å sende videre det lys som hun selv hadde mottatt fra Jesus til andre som fortsatt aldri hadde opplevd det.

Mens hun seilte i det fjerne østen, i det ukjente India, hadde den unge søster Teresa mange blandede følelser og tanker som hun selv skulle skrive i et dikt:

Jeg forlater mitt kjære hus
Og mitt elskede land
Jeg drar til dampende Bengal
Til en fjern kyst

Jeg forlater mine gamle venner
Forsaker familie og hjem
Mitt hjerte drar meg fremover
For å tjene min Kristus.

Farvel, O kjære mor
Må Gud være med dere alle
En Høyre Kraft drar meg

Til brennende hete India.

Skipet beveger seg sakte fremover
Klatrer havets bølger,
Når minne øyne kaster et siste blikk
Mot Europas kjære kyster.

Modig stående på dekket
Lykkelig, fredfull mine,
Kristi glade lille,
Hans nye, kommende Brud.

Et jernkors i hennes hånd
Hvor på Frelserens henger,
Mens hennes ivrige sjel der tilby
Dens smertefulle offer.

<<O Gud, ta imot dette offer
Som et tegn på min kjærighet
Vær snill og hjelp Din skapning
Til å ære Ditt navn!

Til gjengjeld ber jeg Dem bare om,
O alle kjæreste Fader:
La meg berge i hvert fall en sjel-
En du allerede kjenner.>>

Rene og klare som sommerdugg
Begynner hennes myke, varme tårer å strømme
Besegler og helliger i denne stund
Hennes smertefulle offer(s.29)

Etter mange uker i båt nådde søster Teresa endelig det nye landet den 6.januar 1929. I et nytt år, med en ny fremtid, i et nytt land, til et nytt folk, og med en brennende kjærighet for å sende lys til folk som levde i mørke.

Det var ingen som kunne forestille seg den gaven og lyset som kom til Calcutta og til verden med den stille, unge, søster Teresa.!. Etter reisen skrev hun brev til sin Loke, som mor Teresa bestandig skulle kalle sin kjære mor. Loke er på albansk et veldig kjærlig navn for mor. Blant mange vakre ord i det nye landet skrev hun blant annet:

Be mye for oss, om at vi må være gode og modige misjonærer.

Den 24.mai 1931 avlegger søster Teresa de første løftene, som innebærer et liv i fattigdom, lydighet og kyskheter. Etterpå ble søster Teresa sendt til Loreto- søstrene i Calcutta
Hennes nye navn Teresa, valgte Gonxhe selv, til minne om den unge, franske karmelittnonnen, som hadde levd et kort liv i kloster i Lisieux

Loreto - søstrene i Darjeeling, en by i India, skulle bli en del av hennes nye hjem. Der skulle søster Teresa undervise og hjelpe syke mennesker.

Hun hjalp både syke mennesker og underviste barn. Det var i byen Darjeeling hun traff de første fattige og syke i India.

Det var her hun møtte den store nøden hos folk for første gang. Hun var nok rørt av de store lidelsene og nøden som de fattige menneskene her måtte gjennomgå hver eneste dag.

Disse følelsene formidler hun også i et brev hun sendte hjem til sin mor. I brevet skrev hun blant annet:

<<Hvis folk hjemme bare kunne se alt dette, ville de slutte å beklage seg over sine vanskeligheter og takke Gud for at Han har velsignet dem i overflod!>>

Tiden i byen Darjeeling gikk mot slutten og søster Teresa ble sendt til Calcutta. Hennes kloster Loreto-søstrenes eiendom lå i et slumområde i Calcutta.

I dette klosteret lå det to skoler. Den ene skolen var for rike barn og den andre skolen var for fattige barn. Den skolen hvor fattige barn gikk, het St. Marys skole. På denne skolen skulle barna studerte bengali språket som er språket i Calcutta.Søster Teresa jobbet på denne skolen og hun var en flink pedagog. Hun underviste i geografi, historie og katekisme. Undervisningen foregikk på engelsk og søster Teresa var en elsket lærer. Hun snakket 5 språk: albansk, serbokroatisk, engelsk, bengali og hindi.

En elev som hun hadde hatt tidligere fortalte: << *Timene hennes var fantastiske. Det var som om hun fikk fagene til å bli levende for oss* >>. Hun var den læreren de var mest glad i. Hun oppmuntret dem til å snakke om gleden ved å glemme seg selv og ved å tjene andre.

På søndager reiste hun ut og besøkte syke og fattige mennesker i slummen.

I den første tiden i India holdt søster Teresa kontakten med moren og søsteren sin. De hadde nå flyttet fra Skopje til hovedstaden i Albania, Tirana, for å være sammen med broren Lazer.

Brevene søster Teresa mottok fra familien sin var fulle av kjærighet, men også et minne om det løftet som søster Teresa hadde gitt.

Moren skrev:

<< *Kjære datter, ikke glem at du er i India for å tjene de fattige* >>

Hun skrev tilbake til Skopje:

Hver søndag besøker jeg de fattige i Calcuttas slum. Jeg kan ikke hjelpe dem, for jeg har ingenting, men jeg går for å gi dem glede. Forrige gang ventet omtrent 20 småbarn spent på sin << Ma >>. Da de fikk øye på meg, løp de meg i møte, til og med hinkende på en fot. Jeg gikk inn. I denne << pare >> - det er det man kaller en husklynge her - bor det 12 familier. Hver familie har bare ett rom. Den stakkars moren i familien klaget ikke en eneste gang over fattigdommen. Det gjorde meg veldig vondt, men samtidig ble jeg svært glad da jeg så at de var glade for at jeg besøker dem. Til slutt sa moren til meg <<Åh Mor, kom tilbake! Smilet ditt brakte solen inn i huset>>

Klosteret og livet i Calcutta var et rolig og trygt liv. Nonnene fikk ikke lov til å reise ut av klostrene og derfor ble det nesten umulig for dem å oppleve det grusomme livet til lokalbefolkningen i byen.

24.mai 1937 ble en viktig dato i livet til søster Teresa. Det var på nettopp denne dagen hun avla sitt klosterløfte for livstid. Det skulle vise seg at hun kom til å tilbringe hele 11 år av livet sitt i dette klosteret.

Den politiske situasjonen i India

I den tiden søster Teresa kom til India, var den politiske situasjonen i landet meget spent. I den perioden var Mahatma Gandhi kjent for å styre sitt folk i saltmarsjen.

Det kom til mange konfrontasjoner og saltmarsjen ble kjent verden rund.

I 1943 gikk Japan til angrep mot Burma, men også Calcutta ble angrepet av japanske bombefly.

Den vanskelige situasjonen gjorde at klosteret som lå i Calcutta, der hvor søster Teresa bodde, ble et sted for flyktninger. Søster Teresa underviste om dagen og om kvelden stelte hun sårede og syke.

I 1946 var det tøffe kamper mellom hinduer og muslimer. Klosteret var midt i ilden mellom hinduister og muslimer.

Midt i denne krigen gikk søster Teresa selv ut av klosteret for å finne mat til "sine" 300 barn som lå sultne i klosteret. Det var viktigere for henne at barna ikke skulle sulte, enn tanken på sin egen sikkerhet.

Soldatene som traff den lille nonnen utenfor klosteret, mellom de døde kroppene som lå strødd rundt i gatene i Calcutta, forstod ingenting.

Byen Darjeeling, som lå i nærheten av fjellene i Himalaya, hadde blitt et meditasjonssted for nonnene i klostrene i Calcutta.

Hvert år reiste nonnene med tog til denne byen for å meditere. Her følte de at de klarte å samle energi.

Nettopp på en slik reise opplevde søster Teresa noe helt spesielt som hun ikke klarte å forklare selv. Hun opplevde et kall. Gud kalte henne til å gå nye veier. Det var den 10. september 1946. Søster Teresa hadde nettopp fylt 36 år. Denne datoen, 10. september, skulle bli dagen som forandret livet hennes.

Som hun selv skulle forklare senere:

Det var den dagen i 1946, på toget til Darjeeling, at Gud ga meg <<kallet i kallet>> til å tilfredsstille Jesu tørste gjennom å tjene Ham hos de fattigste av de fattige.

(Helgenen fra Calcutta s.55)

Denne opplevelsen skulle hun senere fortelle til en prest. Hennes ønske var klart. Hun ønsket å gå ut av klosteret og tjene blant de aller fattigste i Calcutta.

Dette var et løfte hun hadde gitt til Gud.

Mor Teresas forståelse av og praksis med å avlegge private løfter var også påvirket av hennes kulturelle bakgrunn. Hun var oppdratt i en familie med sterke røtter i albansk tradisjon og var derved fortrolig med "besa" (som det heter på hennes morsmål) eller "æresord".

Siden besa krever absolutt troskap til det sagte ord, har det en nesten sakral karakter av en ed eller et løfte; det kan ikke brytes, selv om det skulle koste livet.

Mor Teresa forklarte senere: << *De (albanerne) har et ord, besa, som betyr at selv om du har drept min far og politiet er etter deg, så ville jeg ikke ha røpet deg dersom jeg har gitt deg mitt ord, selv om politiet skulle drepe meg* >>.

I lys av denne oppveksten får Mor Teresas private løfter enda større alvor; hun var helt bestemt på å være tro mot sine løfter til Gud, selv om det skulle koste henne livet

Hverken prester eller erkebiskopen var enige i dette. De ville ikke slippe en nonne alene inn i slummen i Calcutta. Hun måtte vente et år på svar.

Da ønsket til søster Teresa ble kjent for de andre søstrene i klosteret var det mange av dem som begynte å se på henne med mistro. Flere av medsøstrene begynte nå å mislike henne. I et brev til moren sin skrev hun blant annet:

Forbi Jesus ansikt går mange hykleres ansikter.

Det var ikke så enkelt for søster Teresa i denne tiden. Mange i Loreto klosteret, hvor hun hadde brukt mange år av sitt liv, begynte å anklage henne for å gjøre djevelens verk

Hva søster Teresa må hun ha følt i den tiden kan være vanskelig å vite, men i mange brev som hun sendte både til erkebiskopen og andre får vi vite at hun hadde en lengsel etter å tjene Jesus.

Uansett hvor mye fiendtlighet hun skulle møte i sine nærmeste kretser var det ingenting som kunne hindre henne fra å være Jesus tjener, og å bringe det lys som han hadde bedt henne om den 10. september i 1946 til andre.

Uansett hvilken situasjon som oppstod, så var søster Teresa helt klar på at hun ville følge sitt kall.

Selv etter mange vanskeligheter og fiendtligheter som hun opplevde både fra kirken og andre tjenere av kirken, så kom endelig den 18. august 1948. Dette ble den store dagen for søster Teresa.

Hun fikk velsignelsen til det nye livet og de gjerninger som hun skulle gjøre i fremtiden.

Nå skulle hun legge bak seg mange år, nesten 20, fra Loreto - klosteret. Der hadde hun vært en elsket søster og lærer for barn. Hun var blitt elsket av både syke og fattige mennesker i slummen hun besøkte hver søndag.

Hun hadde også skapt bitterhet blant medsøstre i klosteret, som veldig sterkt mislikte hennes avgjørelse. Tiden i klosteret hadde tross alt vært en fin opplevelse for Teresa.

Hennes første arbeide ute av klosteret skulle være en skole for de fattige. Det første stedet hun bodde var i byen Patna i Medical Mission Sisters. Hun stelte syke som led av sykdommer som hun selv aldri hadde truffet i Europa. Sykdommer som kolera og leprøs.

Hun hadde nå fått en ny drakt som var ganske lik den som indiske kvinner brukte. Hun hadde blitt glad i sitt nye fedreland og ville være i tjeneste for de som ingen ville ha og se.

Til sitt folk som hun elsket så høyt ville hun gi den meste dyrebare gave. Gaven Jesus selv hadde gitt henne: Guds kjærlighet.

Etter perioden på sykehuset i byen Patna reiste søster Teresa tilbake til Calcutta. Hun eide ingenting, kun et krusifiks og et par sandaler. I Calcuttas slum traff hun mange fattige barn.

De hadde aldri gått på skolen, enten fordi foreldrene ikke hadde råd til å sende dem på skolen, eller fordi de var foreldreløse.

Søster Teresa visste at skolegang kunne være med på å hjelpe dem i fremtiden. Hun startet sin første skole i slummen med å skrive med en pinne på bakken. Så begynte hun å undervise bokstavene i bakken.

Slik fortsatte hun dag etter dag og flere barn begynte å komme til skolen.

Mens hun selv levde blant de fattige i fattigdom, kom det mange fordømmelser mot henne fra kirken. Mange trodde til og med at hun var blitt gal.

Men som hun selv skulle skrive senere << *Å Gud! Hvis jeg ikke kan hjelpe disse menneskene i deres nød og lidelser, så la meg i alle fall få dø sammen med dem, ved deres side, slik at jeg på noen måte kan vise dem din kjærlighet.* >> (s.72 Jim Gallagher)

Ved å bo blant de fattigste kunne hun selv kjenne enda bedre de lidelsene som disse menneskene gikk i gjennom.

Nå var hun selv en av de små.

Jobben som hun gjorde nå begynte å skape sympati blant mange mennesker, spesielt hos lokalbefolkning og tidligere elever.

De første søstre som kom for å hjelpe henne hadde tidligere vært hennes elever. Til sammen var de nå 5 søstre som skulle tjene i ydmykhet og vise nestekjærlighet.

Søstrene hadde ingenting, men de trengte ikke å bekymre seg. Den sterke troen de hadde var den største rikdommen de eide.

Eiendelene de hadde var tre seraier, et par sandaler, en bibel og hvis det var kaldt, kun en genser og felles paraply.

Mor Teresa selv hadde ikke studert teologi men hun kjente veldig godt bibelen og spesielt godt kjente hun til livet og hellige menn.

Hun åpnet et bibliotek for sine søstre. Der kunne de kun lese religiøse skrifter som kunne være en inspirasjon for dem i det kristne arbeidet.

Det første stedet som søstrene fikk bo, var i huset til en mann som het Michael Gomes. Han lånte ut første etasje til søstrene og bodde selv sammen med familien ganske trangt i andre etasje.

Søster Teresa åpnet etter hvert sin første skole for fattige barn. Hun kalte skolen Protima. Søster Teresa jobbet mye. For å skaffe mat måtte hun ofte reise i timevis uten mat og drikke, men hun og søstrene klaget aldri.

De jobbet og fungerte som nonner også fordi de visste at kirken ikke hadde godkjent dem som en egen orden. For søster Teresa var det viktigste av alt et liv som er viet til Kristus.

Senere skulle hun selv fortelle: << *Livet mitt er viet Kristus. Det er for han jeg puster og ser. Jeg liker ikke å bli kalt sosialarbeider. Hadde jeg vært det, og bare det, ville jeg ha sluttet for lenge siden* >>. (s.269)

Tallene på søstre økte mer hos søstrer Teresa enn andre ordener i den katolske kirke. Mange prester i kirken hadde fortsatt delte meninger angående jobben som søster Teresa og hennes søstre gjorde.

Mange prester i den katolske kirken mente at søstrene skulle ikke være utenfor klostrene å jobbe ute i slummen, mens andre i kirken snakket med kjærlighet om hennes arbeid og viste store respekt for hennes innsats.

7. oktober 1950 erklære den katolske kirke at den godkjente organisasjonen som søster Teresa hadde grunnlagt, Misjon for nestekjærlighet. Den ble anerkjent og velsignet fra paven også.

Søstrene gjorde en stor innsats for de fattige og for barn som ble kastet i søpla. Søster Teresa var nå Mor Teresa. Hun hadde blitt mor til alle de som ingen ville ha.

Hun hjalp ikke bare de svake, hun elsket dem også.

For Mor Teresa var det Guds kjærlighet som gjaldt. Det var ingen tvil om at hun nå med sin kjærlighet for de svake hadde skapt sympati hos alle, uavhengig av hvilken religion man tilhørte.

Som et resultat av dette, var det første ordentlige huset hun fikk, fra en muslim. Mor Teresa skulle senere si: Det er menneskene - og ikke Gud - som deler menneskeheten inn i båser.

Mor Teresa jobbet blant de aller fattigste, de som ingen ville vite av og sammen med sine søstre åpnet hun mange barnehjem for barn som ingen ville beholde. Mange av disse barna som ble funnet i søppeldunker, skulle senere bli adoptert til utenlandske hjem.

Etter mange år i India, hadde mor Teresa også sakte kuttet ut forbindelsen med sitt folk og fedreland.

2.4 Den politiske situasjonen i Albania etter 1945

Albania havnet under det kommunistiske systemet etter andre verdenskrig. Etter Jalta-avtalen mellom Stalin, Churchill og Roosevelt havnet Albania under en kommunistisk makt, som med tiden kuttet alle forbindelsene med vesten.

I 1960 tar Mor Teresa for første gang en utenlandsreise til Roma for å samle inn penger til sine søstre i India. Hun møter paven i Vatikanet.

På denne reisen til Roma benytter mor Teresa også anledningen til å møte broren Lazer. Siste gang hun hilste på han var i 1924. Da var han bare en ung gutt, nå var han en voksen og gift mann og hadde en datter, Age, som var oppkalt etter moren deres.

Lazer hadde klart å rømme fra Albania før kommunistene kom til makten.

Både Lazer og Mor Teresa var bekymret for mora og søsteren Drane, som begge bodde i Albania og ikke fikk lov til å møte resten av familien. Uansett hvordan hun måtte ha følt det, skulle ingenting hindre henne fra å gjøre sitt arbeid.

I løpet av alle disse årene skulle hun bygge mange hjem rundt i hele verden. Fra den amerikanske kontinentet og helt til Asia. Hennes søstre skulle være spredt overalt i verden for å spre kjærlighet.

Hennes arbeide skulle bygges på det samme prinsippet som Jesus ord i NT etter Matteus 25.40:

<< Det dere gjorde mot en av disse, mine minste, gjorde dere mot meg >>.

Den 4. august i 1970 fikk Mor Teresa et brev fra sin søster Drane. Her forteller hun om tilstanden til moren, som nå bare veide 39 kg, og om hvor tung og vanskelig tilværelsen deres er. Søsteren forteller også at det høyeste ønsket til moren var å få se sine barn, Gonhxe og Lazer igjen.

Mor Teresa prøvde så godt hun kunne og realisere dette. For Lazer var det umulig, fordi han var en asylant og i Albania var han dømt til døden av kommunistene. Det ble derfor umulig for han å reise tilbake til Albania.

Kvinnen som reiste verden rundt for å trøste og hjelpe fattige og ensomme mennesker, kunne ikke gjøre noen ting for å trøste og hjelpe sin mor og sin søster.

Brevene som Mor Teresa fikk fra søsteren sjokkerte henne. Hun forsøkte å henvende seg til den albanske ambassaden i Roma uten å lykkes.

Hun ble ikke engang tatt i mot av det kommunistiske personalet ved ambassaden. Personene som fulgte henne ut av ambassaden skulle huske at Mor Teresa med tårer i øynene sa:

<< Jeg skal hilse på loken (mor på albansk) i Himmelen >>.

Det må ha vært en stor smerte å bære i sitt bryst. Men større enn hennes smerte må smerten til moren ha vært, som døde uten å få se sine barn for siste gang.

Den 12. juli 1972 får Mor Teresa et telegram fra søsteren sin hvor det står at moren er død. Nå skulle søsteren bo helt alene i Albania. Hun var nå veldig ensomt og syk. Å bo i et land som var total isolert fra omverdenen, på et sted hvor Gud var død, må ha gjort det enda vanskeligere for Drane. Som Dostojevski sier:

<< Når Gud er død er alt tillat >> (Dostojevsk, Brødrene Karamanov)

Hun døde da også ensom ett år etter moren, 25. august 1973 i Tirana, uten å ha fått muligheten til å se sin bror og sin søster.

Etter sin personlige tragedie, snakket Mor Teresa aldri om sine personlige følelser angående bortgangen til sin familie. Hennes eneste trøst var at hun skulle treffe sin mor og søster igjen i himmelen.

Mor Teresa fortsatte sitt virke rundt omkring i verden. Hun ble elsket og respektert av de svakeste i verden, men også æret og respektert av berømte politikere og artister. Hun ble sett på som et symbol på kjærlighet. På en enkel måte, og på et enkelt språk, spredte hun det viktigste av alt, noe alle mennesker trenger: kjærlighet.

Senere i sine taler skulle Mor Teresa selv fortelle:

I disse 20 årene er jeg blitt overbevist om en ting. Den verste sykdommen et menneske kan rammes av, er å være uønsket. I våre dager kan vi helbrede spedalskhet og de fleste andre sykdommer. Men fortsatt har vi ingen medisin mot det å være uønsket, ensom og forlatt. Vi har bare hender som er villige til å tjene, og et hjerte som kan elske. Jeg tror ikke denne forferdelige sykdommen noen gang vil bli helbredet. (Gray, Charlotte Moder Teresa s.43)

I 1979 ble Moder Teresa hedret med Nobels fredspris i Oslo for sitt arbeid og sitt budskap til verden.

I alle årene hun levde var hennes mål kun å spre kjærlighet. Hennes kamp mot abort var en av hennes viktigste saker, og i 1979 i talen hun holdt i Oslo i Nobelforedraget, sa hun: <<Vi taler om fred, men jeg føler at det som først og fremst ødelegger freden i våre dager, er abort.>>

Hun skulle fortsette å snakke om abort: <<Abort er det største onde, og fredens største fiende. For hvis en mor kan drepe sitt eget barn, hva kan forhindre oss fra å drepe oss selv eller hverandre? Ingenting >>. (Wikipedia)

Prinsippet hennes om at vi i denne verden ikke kan gjøre store ting, men kun små ting, skulle veilede henne hele livet. Kjærlighet og bønn skulle være disse to ting som hun viet hele livet sitt til.

Indre lidelse

Mor Teresa ga alt for Jesus og hele tiden lot hun kun han få styre henne. Helt fra den dagen hun bestemte seg for å bli nonne. Det var et kall fra Gud som hun følte allerede i ung alder. Senere, den 10. september 1946, mens hun var på en togreise i India, fikk hun et kall til å forlate alt og følge han i slummen - til å tjene Han i det fattigste av de fattige. På denne reisen opplevde hun også tre ”indre visjoner”. (s.48 Jim Gallagher)

Pater Brian Kolodiejchuk MC, som var postulat for Moder Teresas saligkåring, avslørte at hun hadde flere visjoner og hørte en stemme under retretten.(s.51 Jim Gallagher)

I 1987 før kommunismen falt i Albania, fikk Mor Teresa lov til å komme inn i sitt fedreland. Hun ble mottatt av enken etter diktatoren, Enver Hoxha. Hun fikk besøke graven både til moren og søsteren sin for første gang. Etter denne store overraskelsen gikk hun og la blomster på graven til den største diktatoren. Han som hadde gitt sitt folk så mye lidelse. Også til Mor Teresa og hennes familie. Men som det sies i Bibelen: Kjærligheten overvinner alt.

Etter dette åpnet Mor Teresa sitt første barnehjem i Albania, hvor hun jobbet med sine søstre.

2.5 De siste årene

Mor Teresa led av hjerte problemer. I 1983 hadde hun et hjerteinfarkt i Roma, under et besøk hos pave Johannes Paul 2. I 1989 kom et nytt infarkt, og hun fikk operert inn en pacemaker. Hjerteproblemene kom tilbake i 1991, da hun fikk lungebetennelse under et opphold i Mexico. Allikevel klarte hun samme år å åpne et nytt ordenshus i Tirana Albania.

På grunn av helsetilstanden tilbød hun seg å trekke seg for de som ledet kongregasjonen. Det ble utført en hemmelig avstemning, og samtlige søstre unntatt henne selv, stemte for å beholde henne som leder, noe hun aksepterte.

I april 1997 falt hun og brakk kragebenet. Samme år ble hun angrepet av malaria, og svikt i venstre hjerteklaff. Selv om hjerteoperasjonen var vellykket, var det klart at hennes helse var meget dårlig. 13 mars 1997 gikk hun av som leder for kongregasjonen, og 5. september samme år døde hun, ni dager etter sin 87-årsdag.

På det tidspunktet hun døde, hadde Missionares of Charity over 4000 søstre, en mannlig gren med 300 brødre, over 100 000 legemedhjelpere og 610 institusjoner fordelt på 123 land. Den indiske regjeringen innvilget en statsbegravelse med fulle æresbevisninger, noe som normalt bare gis til presidenter og statsministere.

Saligkåring

Hennes saligkåringssak ble åpnet før det hadde gått fem år fra hennes død, ettersom Pave Johannes Paul 2. mente det var riktig å fravike den generelle regelen. For å bli saligkåret trengs et dokumentert mirakel. I 2002 anerkjente kommisjonen bestående av både geistlige og leger et mirakel.

Den indiske kvinnen Monica Besra hadde blitt kurert for en kreftsvulst i underlivet, etter å ha bedt om Moder Teresas forbønn og lagt en medaljong med bilde av henne over svulsten.

Hun hevder selv at en lysstråle kom ut fra bildet og fjernet svulsten. Kommisjonen tok ikke stilling til dette, men konstaterte at det ikke fantes noen medisinsk forklaring på at en svulst som var dokumentert med røntgenbilder og andre metoder plutselig forsvant.

Besras mann nekter for at det var et mirakel, og avgjørelsen var kontroversiell i India. Før en eventuell helligkåring må nok et mirakel godkjennes.

http://no.wikipedia.org/wiki/Moder_Teresa adresse per 08.06.11

3.1 Albanias historie

Vi kan ikke snakke om livet til Mor Teresa uten å se litt på Albanias historie. Landet som fødte og oppfostret henne. Albania, som er en av de eldste nasjonene i det gamle kontinentet Europa, har også sin egen historie.

Det er skrevet mye om den eldgamle nasjonen. Blant annet er det skrevet i den meste kjente boka i verden, Bibela (rom brev 5) hvor Paulus beskriver at han forkynte fra Jerusalem til Iliria (dagens Albania). Albanerne var blant de første kristne nasjonene i Europa. Kristendommen i Albania hører til den eldgamle kristendommen i Europa. Den albanske språket er en av de ti viktigste språkene i Europa og en av de eldste språkene i den indoeuropeiske familien.

For sin geografiske beliggenhet, har Albania også vært et vandringscenter for forskjellige folkegrupper gjennom historien. Men uansett forskjellige folkegrupper og imperier har det albanske folk klart å overleve som egen nasjon med sitt eget språk og identitet.

Den berømte via Egnatia, ferdselsveien fra Roma til Bysants, gikk tvers gjennom Albania. Det betydde at albanerne også senere skulle bli påvirket av den romerske kulturen.

Albanerne kaller seg selv for Shqiptar, det samme som landet heter på albansk. Dette navnet har det albanske folket fått fra utlendinger som kalte landet for ørnenes land.

Navnet Shqipëria betyr altså egentlig ørnenes land. Lord Bajron, var imponert over Albanias historie, landskap og tradisjoner, sammen med antropologen Edhit Durham.

Albanerne er opprinnelig fra et folkeslag som kalles Ilirer, og har bodd på Balkan lenge før vår tidsregning. Sentrum for Ilirene har vært den nordvestlige delen av Balkan. Det betyr at kanskje albanerne stammer fra dardanene helt i øst. Dardania er i dag Syd – Serbia. Albanere og grekere er det eldste folkeslag på Balkan, og har lange, historiske forbindelser med hverandre. Kanskje er Aleksander den store et slikt bevis. Han (353 f. – 383 f. kr) var sønn av den albanske kvinnen, Olimpia og av Filip av Hellas. I albanske språk Bli Aleksander den store kalt for Leka. (historie blad) Andre folkeslag skulle komme senere og bosette seg, spesielt etter romerrikets fall. Det er vanskelig for historikere å gå tilbake for å se hvor det albanske folket opprinnelig stammer fra.

Mønnesland, 1999 s.141 Sypress forlag Oslo

http://www.youtube.com/watch?v=R0tG0dHI7_0&feature=related adresse per 08.06.11

Aref, 2007, s.81, s113-116, Plejad

Før romerne invaderte Albania, hadde Albania et kongedømme. For 2400 år siden ble dette styrt av enken etter kongen Agron. Dronning Teuta, som var en sterk kvinne, styrte landet med en sterk hånd. Hun kom ikke til å bli den eneste sterke kvinnen i den albanske historien.

Etter mange angrep klarte romerne å okkupere landet ca 200. f. Kr. I senere tider skulle Albania bli en del av det Romerske imperiet og mange keisere skulle ha albansk opprinnelse. Dette gjelder for keiserne Justian, Diokleus, Klaudius, Aurelius, og Kostantin den store.

Mange byer i Albania som Shkodra, Durresi, Berati skulle være nesten like gamle som Roma. Gamle historiske spor til det gamle gresk-ilyrisk-romersk, teatre og amfiteatro, finnes fortast overalt i lande. Mange økonomiske og militar forbindelse er like gamle som den gamle kontinenten vårt.

Språket til Albania er albansk og tilhører i det gamle indoerpeiske språket. Med tiden, som mange andre språk, har også det lånt mange ord fra både latinsk og andre språk.

Etter romerrikets fall, ca 410 e. Kr. var det mange andre folkegrupper som vandret rundt i Europa. Forskjellige grenser måtte flyttes. En av de gruppene var de slaviske stammene, som vandret fra Ural-steppene i dagens Russland og kom ned til Balkan, da spesielt i disse områdene hvor det albanske folket bodde. Disse folkegruppene var store og meget primitive.

Albanerne hadde sammen med grekerne vært kristne et par hundre år. Som et resultat av den geografiske posisjonen mellom det gamle Hellas og som en del av det romerske imperiet var albanerne en kristen nasjon med lover og regler. Den slaviske vandringen gjorde situasjonen vanskelig for albanerne. For å redde seg selv fra den slaviske barbarismen, trekker de opp på fjellet. Det eneste de har igjen er språket og den eldgamle kristne tro.

Det skal gå flere hundre år før vi får noen informasjon om albanerne. De slaviske stammene er mange og sterke. Dette førte til at albanerne skulle flere ganger gjennom historien havnet under deres undertrykkelse.

Kadare, 2009, s153 Bind 18, Onufri forlag, Tirana.

Mønnesland, 1999 s.143, Sypress forlag Oslo.

Aref, 2007, s113-117, Plejad

3.2 Gjergj Kastrioti- Skenderbeu

Når vi snakker om Albanias historie og deres kamp for å overleve som en nasjon, er det umulig å gjøre dette uten å snakke om den store nasjonalhelten, Gjergj Kastrioti.

Han var født og oppvokst i et kristent, albansk hjem i en vanskelig tid. Han tilhørte den generasjonen som var født i et land som var okkupert av tyrkerne. Tyrkerne var en ny folkegruppe på Balkan, som opprinnelig kom fra det fjerne Østen og tilhørte den mongolske folkevandring. Etter mange forsøk på å invadere Europa hadde de endelig lyktes, ved å innvandre Balkan (også Albania).

Denne tiden var det vanlig at tyrkerne tok kristne barn fra kristne hjem og oppdro dem som muslimer og senere som soldater. Et av disse barna var Albanias helt, Gjergj Kastrioti. Han ble tatt fra sine kristne foreldre som barn og ble oppdratt som muslim i Tyrkia. Han vokste opp og ble en stor og meget intelligent soldat. Han ble æret med mange titler fra sultanen. Han fikk blant annet tittelen Skenderbeu, som på tyrkisk betyr Aleksander den store. Gjergj ble en stor og sterk soldat som dypt inn i hjertet sitt aldri glemte at han var albaner. En dag han var på krigsoppdrag, rømte han fra tyrkene og reiste tilbake i sitt fedreland, Albania, og tilbake til kristendommen også. Hans mål var å kjempe for å beskytte kristendommen og fedrelandet. Fra Vatikanet ble han kalt Jesus soldat. Og det var han. Han kjemper mot tyrkerne og i 25 år ble det umulig for tyrkene å røre albansk jord. I denne tiden klarer Gjergj ikke bare å redde Albania, men også resten av Europa. Hans vilje og kamp gjorde det umulig for tyrkerne å ta seg videre inn i Europa. Målet til det tyrkiske imperium var ikke bare at Balkan skulle bli okkupert men hele den Europeiske kontinentet skulle bli en del av otomanske riket og målet skulle være islamisering av hele kontinentet.

http://www.youtube.com/watch?v=R0tGOdHI7_0&feature=related adresse per 08.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=i5jE7y5vT5M&feature=related> adresse per 08.06.11

Dette skapte stor bitterhet og hat mot det tyrkiske imperiet. Sentrum for kamper var byen Kruja, en by som ligger oppe i fjellet i Albania. Byen falt i 1478. Da var det gått 10 år etter den store helten Gjergj Kastriotis død.

Etter at Gjergj Kastrioti døde, kjempet albanerne i 10 år til før tyrkene klarte å invadere landet. Det var ingen andre land på Balkan som skulle oppleve de store massakrene fra tyrkernes side slik det albanske folket gjorde. Alt det hat og bitterhet som tyrkene opplevde under tiden Gjergj Kastrioti hadde hindret dem, skulle nå etter at okkupasjonen av Albania var et faktum, få utløp.

Først skulle liket til Gjergj Kastrioti deles i biter og henges rundt halsen på tyrkiske soldater. De trodde at en bit fra han skulle hjelpe dem videre i krig. Hans navn var hatet av tyrkerne, men i tillegg til at det hadde skapt frykt så var navnet også gjenstand for beundring hos dem. Men ikke bare hos dem, i hele Europa.

Mange europeere skrev bøker om Gjergj Kastrioti og mange kunstnere i vesten malte hans portrett. Akkurat som Mor Teresa er et kjent navn i våre tider, så var den albanske prinsen Gjergj Kastrioti en respekert figur i Europas historie for sin store, heroiske kamp for å beskytte kristendommen.

Senere skulle alle de gamle kirkene bli jevnet med jorden og muslimske templer skulle få sin plass. Det albanske språket ble forbudt og bannlyst av sultanen.

Dette førte til at mange albanere som senere prøvde å kjempe for saken måtte betale med livet. Etter at tyrkisk okkupasjon var et faktum, rømte mange albanere til Italia og andre land for å overleve og ikke ble muslimer. Dette var det største tragedien for Albania som nasjon. Tyrkenes okkupasjon av landet ikke bare var med å ødelegge landet men den gjorde også at det mest resurssterke personer rømte ut fra lande. Med å kunne rømme til Italia, nasjonen mistet de meste resurssterke personene. Forfattere som den katolske presten Marin Barleti som i sin tid var en kjent forfatter i Europa og flere tusen intellektualer som han, var nødt til å rømme fra landet. (Kadare, I Bind19). Alle disse årene med krig og kamper gjennom historien hadde gjort at det albanske folket var veldig trøtte og landet var total ruinert. I de første årene etter Gjergj Kastriots død, kjempet albanerne for å holde kristendommen i live.

Albanske, katolske prester spilte en viktig rolle i denne tiden. De ble nasjonens helter. Det fleste av dem måtte betale med livet for sin kamp for å bevare både den kristne tro, det albanske språket og nasjonens identitet. På denne tiden i Albania, på 1500 – 1600 tallet e.Kr. utvikler også en humanistisk og litterær bevegelse seg i det albanske, katolske miljøet. Den første boka som ble skrevet i albansk språket var Meshari i Gjon Buzukut. Hvor det første setning i denne boka skulle være bønnen :

”Fader vår”. I denne perioden mange albanske prester som Pjeter Bogdani og Marin Barleti, Pjeter Budi, Gjon Gazulli, Frank Bardhin trykte sinne bøker to språklige i de europeiske kulture sentrene for så videre å frakte bøkene i full hemmelighet i Albania, hvor den albanske språket var forbudt. Det fleste bøkene de skrev var kristne religiøse bøker på albansk.

Etter over 200 hundre år med krig mot tyrkerne ble det vanskelig for albanerne å beholde den kristne tro. Kristne ble drept og måtte betale høye skatter fordi de ville beholde sin tro. På grunn av dette konverterer de fleste til islam for å overleve. De måtte beholde et navn eller etternavn som hadde islamsk opprinnelse. Mange av dem ble i en periode kalt for ”klyptokristne”. Utenfor huset var mange av dem kledd som muslimer og hadde muslimske navn, innenfor huset døpte de barna sine og beholdt de kristne tradisjonene.

Rundt 1600-tallet hadde de fleste fra den eldgamle nasjonen konvertert til islam i likhet med alle de andre balkanske folkeslagene, grekerne, serberne og bulgarene.

Etter den tiden historien skulle gjentas seg igjen, akkurat som i den Romerske imperiet også i den tyrkiske imperiet har mange albanere skapte karriere i det tyrkiske riket. All denne historiske bakgrunnen i Albanias historie har ført til at islam aldri fikk fotfestet seg inn i landet.

Kadare, 2009, s153 Bind 19, Onufri forlag, Tirana.

Mønnesland, 1999

<http://www.youtube.com/watch?v=eI3sqZE5rzE> adresse per 08.06.11

Etter den fysiske undertrykkelsen var oppnådd var nå viktig for okkupantene å begynne med den åndelig undertrykkelsen. Språket skulle nå vare forbudt.

Etter alt dette var det albanske folket den eneste folkegruppen på Balkan som ikke fikk lov til å drive skoler på sitt eget språk. For det tyrkiske riket ble det helt klart at religionen ikke var det viktigste for albanerne, men språket. Dette skapte følelser blant albanerne og var en del av den albanske identitet. Derfor ble albanske skoler forbudt. For tyrker skulle alle albaner som tilhørte til den islamske tro skulle vare tyrker.

Tyrkerne bestemte at Albania som fra før hadde to religioner (katolsk, ortodokse) nå hadde også et nytt religion islam. Var nå en nasjon med tre religioner, derfor skulle deles i tre språk. De albanerne som var katolikker skulle studere ved italienske skoler, muslimer ved tyrkisk-språklige skoler og de ortodokse kristne skulle studere ved greske skoler. En slik tanke skulle gjøre det enkelt for tyrkerne å undertrykke albanerne. Nå hadde albanerne to fiender, den ene var tyrkene og den andre skulle vare Russland som hadde som mål gjennom den ortodokse religionen og kunne gjøre ortodoks og slavisk hele denne balkansk halvøya. Så sammen med tyrkene skulle også grekene ha samme mål som tyrkende å kjempe den albanske identiteten og språket gjennom religionen.

Ved å kunne vare klar at det var også mange albanere som tilhørte til den ortodokse religionen var også i kirken albanske språket forbudt og bannlyst, det samme som tyrkene. I en slik situasjon som dette det var også mange albanske patrioter som bli bannlyst og nektet tilgang til kirken fra greske prester hvis de skulle prøve å kjempe for det albanske språket. Albanske språket også var forbudt for ortodokse albanere. Mens albanere rundt i diaspore skulle kjempe for språket, kom som en stor hjelp fra himlen hjelpen som den protestanske kirken i Storbritannia skulle gi for det albanske språket. Uanset til hvilket religion albanerne tilhørte ut i vesten var alle sammen motivert for å trykke den Nye Testamenten i Bibelen på sitt eget morsmål albansk. Den proetsanske kirken sammen med noen andre kristne protestanter fra USA, ga en stor hjelp med å kunne trykke Nye Testamenten for første gang i albasnke språk.

Den protestanske organisasjonen hadde klært å få tillatelse for å spre religiøse bøker i Albania, kun med en begrunnelse de skulle ikke være skrevet på albansk. Etter en stor kamp fra den protestanske organisasjonen og med hjelp fra mange albanske patrioter (muslimer, katolsk, ortodoks) som bodde i Sofia, Londer, Bukurtesht, Stamboll, den Nye testamenten klarte å komme inn i Albania på albansk språk. Det var mange vanskeligheter for å spre den inn i lande.

Det greske prestene som styrte den ortodokse kirken i Albania var sterk i mot at NT skulle leses på albansk. Som produkt av dette det var en del ortodokse kristne albanere som konverterte til den protestanske kirken og takket vare dem ble den første albanske skolen åpnet på den albaske språk i sør Albania som var senter for den greske ortodokse kirken.

Det var søsken Qiriazhi som åpnet den første albanske skolen for jenter uansett store trusler fra greker og tyrkere nå albanske skolen var en realitet og prediken fra Bibelen skulle endelig være på egen morsmål albansk. (Durham, Edhit) Det var Men den som tyrkene ikke kunne tenke godt nok var at de indoeuropeiske språket albansk var sterkere en den osmanske språket tyrkisk som tilhørte til en helt annet familie.

De katolske albanerne utgjorde en stor fare for det tyrkiske imperiet. Katolske prester spilte en viktig rolle i kampen for å beholde nasjonens identitet. De allierte seg med Venezia og gjorde det vanskelig for tyrkerne. Mange av dem var klare til å ofre livet for at nasjonen, og det albanske språket skulle overleve.

3.3 Prizsren – Ligaend

Etter et par hundre år med krig klarer sultanen å styre over det albanske folket. Det eneste stedet hvor det var umulig for tyrkene å reise var opp i fjellene i Albania. Dette førte til at albanerne som bodde gjemt oppe på fjellene klarte å beholde den kristne tro.

Oppe i fjellene fikk albanerne ingen hjelp og de levde isolert med lovene de hadde hatt i flere hundre år. Navnet til den store prinsen, Gjergj Kastrioti, skulle fortsatt være en inspirasjon sammen med det albanske flagget for albanerne i kamp.

Alle imperiene i historien, så også det mongolske imperiet, hadde en start og en sluttperiode. Flere land som Hellas og Serbia, skulle bli fri fra tyrkerne før albanerne.

Mens det tyrkiske imperiet var nær slutten, samlet stormaktene seg i San Stefan i 1878 og bestemte at en stor del av albanske områder skulle gis til Bulgaria. Denne avgjørelsen fra stormaktene skapte store reaksjoner hos albanere og spesielt hos albanere som bodde utenfor Albania, i Istanbul eller andre steder i Europa.

Kjærligheten til moderlandet var stor, og de gjorde alt som stod i deres makt for å kjempe for landets identitet. De albanerne som bodde i Albania hadde levd så lenge i mørke og fattigdom, så for dem var det nesten umulig å kjempe videre. Takket være de albanske brødrene Frasheri, og mange av deres meningsfeller, ble det holdt et hemmelig møte i Istanbul i 1878.

Målet deres var å kjempe mot avgjørelsen som ble vedtatt i San Stefan om Albanias deling. Alle albanske intellektuelle sendte en klage til Berlin-konferansen. Her spilte albanere som var bosatt i Istanbul og Romania en viktig rolle. Det tyrkiske imperiet hadde gått med på å gjøre business med albansk jord med nabolandet på Balkan og fortsatte sitt dårlige spill. Albania var som et tre som skulle kappes og alle nabolandene skulle forsynes med ved. Tyrkerne hadde på sin side inngått et kompromiss med Montenegro, slik at en del av Albania skulle gis til Montenegro. Albanerne protesterte mot tyrkerne akkurat som de protesterte mot delingen av Albania under Berlin-konferansen.

Uansett hvor mye albanerne kjempet både med våpen og andre former, så kom stormaktene sjøveien med store skip. Albanerne var for svake til å fortsette å kjempe videre mot tyrkerne og de europeisk makten.

Prisren – Ligaen spilte en viktig rolle. De klarte først og fremst å skape oppmerksomhet i Europa rundt Albanias situasjon. Takket være deres innsats så ble mindre albanske områder gitt bort til Hellas og Montenegro enn om Prisren – Ligaen ikke hadde eksistert.

Den var også med på å skape Albanias identitet etter en så lang, mørkt natt. Den flotteste og vakreste poesien som en av brødrene Frasheri skrev, var en hymne til det albanske land og det albanske språket:

Ti Shqiperi me jep nder (Du Albania gir meg ære)

Me jep emrin shqipetar (Du gi meg navnet albaner)

Dette var og er fortsatt noe av det vakreste i albansk poesi.

<http://www.youtube.com/watch?v=nMj5nk5ET18&feature=related> adresse per 08.06.11

3.4 Albanias selvstendighet, 28. november 1912

Da det tyrkiske imperiet var nær slutten, så var naboene Hellas, Serbia og Bulgaria klare til å gå til angrep for å dele Albania i flere deler. For albanske intellektuelle var det viktig å erklære Albania som et selvstendig land så fort som mulig.

Etter mange tøffe forhold og vanskeligheter, klarte den kloke, albanske patriotten Ismail Qemali, som var dømt til dødsstraff av tyrkerne, å erklære Albania som et selvstendig land etter nesten 500 år med grusom, tyrkisk okkupasjon.

Endelig skulle den gamle albanske flaget med den svarte ørnen med to hode som hadde sitt opprinnelse fra den gamle romersk- bysant riket som den kristne helten Gjergj Kasrrioti (Skenderbeu) hadde kjempet med den mot barbariske tyrkiske soldater, og som senere for 500 år hadde blet nesten glemt og erstattet med flagen med halv måne, endelig henger opp igjen som symbol for den albanske nasjonen.

Før Albania ble erklært som et selvstendig land, hadde serberne gått inn i nord Albania, Kosova og massakrert mer enn 50 tusen albanere. Barn, kvinner og eldre folk var mange brent levende. Samtidig hadde grekerne okkupert Himara i sør Albania. Derfor hastet det for albanerne å erklære Albania et eget land.

På den tiden var både Italia og Østerrike – Ungarn imot deling av Albania mellom Hellas, Serbia og Montenegro. De ga derfor sin støtte til det albanske folket ved å kunne godkjenne Albania som et selvstendig land.

Den store nasjonaldagen til Albania skulle feires også i den kristne, albanske familien til mor Teresa. Som albanere skulle denne dagen ha en stor betydning for dem også.

Etter tyrkisk kapitulasjon var Albania det mest underutviklede landet i Europa. Tyrkene hadde med nesten 500 år okkupasjon, ikke investert noen ting i landet.

I perioden mellom 1918 og helt til 1921 skulle serberne flere ganger gå til angrep mot det albanske folk. Det var i Kosova, den delen av Albania hvor foreldrene til Mor Teresa hadde sine røtter. Den politiske situasjonen skulle påvirke livet til den lille Gonxhe (Mor Teresa). Hennes far, Kol Bojaxhiu, som var en patriot som brant for Albanias sak, skulle dø i en alder av bare 45 år etter å ha blitt forgiftet av serberne.

Som så mange albanske familie skulle den spente politiske situasjonen i Albania ha stor påvirkning også i hennes liv. Moren hennes ble enke i ung alder med tre små barn, hvor den yngste var lille Gonxhe.

Det første valget i Albania i 1921 var mellom de to kandidatene F. Noli, en biskop for den albanske kirken i Amerika og A. Zogu, en reaksjonær albaner med lang erfaring innen politikk. Zogu vant valget.

Etter valget fortsatte landet å være i en vanskelig økonomisk tilstand. Albania fikk ikke noen utenlandske kreditter.

Under den vanskelige tilstanden og etter en lang tyrkisk okkupasjon, var det vanskelig å bygge landet. Menneskene var analfabeter og landet var fullt av muslimske templer. For Zog var det viktig å skape forbindelser til vestlige land. Han fullførte en del reformer som gikk mot de islamske reglene, spesielt kleskoden for kvinner, kampen mot analfabetismen. Det ble nå forbudt for kvinner å være tildekket, mens de under den tyrkiske okkupasjonen måtte være det. Til og med de kristne kvinnene måtte være kledd etter islamske regler.

I 1925 valgte Zogu seg selv til president, og etter 1928 valgte han seg selv igjen til konge. Han kalte seg Kongen Zog. Da han kom til makten prøvde han å fullføre en del reformer som skulle være til hjelp for å rette det albanske nasjonen mot Europa. Derfor rettet han blikket mot Italia. Italienerne fikk fri vei til handel inn i landet. Italia var på den tiden kanskje den eneste mulighet til vekst for Zogu. Forbindelse med andre naboland var uaktuelt. Italiensk kapital ble etablert i landet og Italia begynte å få stor innflytelse i den albanske økonomien. Zogu begynte etter hvert å vise litt bekymring rundt dette. Han bestemte seg også for å søke hjelp fra britene. Samtidig i 1933 lagde serberne sammen med tyrkerne en avtale om å sende flere tusen albanere ut av Kosova. Den serbiske politikeren Vaso Vukovic skulle ha en plan om å rense hele Kosova for albanere, og etablere en serbisk koloni i landet.

I 1939 gikk Mussolini til angrep mot Albania. Det var det eneste landet i Europa som han klarte å okkupere. Kongen av Italia, Emanuel 3. fikk også tittelen kongen av Albania. Daværende regjering måtte rømme fra Albania til eksil. Så den store prosessen med mange reformer som skulle tilnærme Albania til Europa som Kong Zog begynte med full hastighet å fullføre, måtte dessverre avbrytes og det albanske folk måtte begynne å kjempe igjen for nasjonens frihet.

Albanerne prøvde å motstå italiensk okkupasjon. Fordi mange albanske liv gikk tapt i kampen mot okkupasjonen, så ble Italias okkupasjon av Albania et faktum. Italienerne prøvde også å okkupere Hellas fra Albania, men det resulterte i at grekerne okkuperte halvparten av Albania.

For å skape sympati hos det albanske folk, ville italienerne prøve å gi tilbake de albanske områdene som ble tatt av nabolandet Hellas. Det var den nordlige delen av landet og serberne hadde okkupert Kosova. En slik plan ble realisert når Hitler okkuperte Balkan. Den 21. april i 1941 ble Kosova og Albania sammen igjen.

Senere skulle Albania lik resten av Balkan bli okkupert av tyske tropper. Med ordre fra Hitler skulle alle italienske soldater bli henrettet i Albania. Den samme skjebnen gjaldt for jøder også. Det Hitler hadde glemt var den albanske moralkoden Besa.

Den gamle albanske koden Besa lyder slik ” Den albaner som nekter å beskytte et menneske, vil bli henrettet for sin forbrytelse, idet han har vanæret det albanske folk.” Slik lød en ordre som undergrunnsbevegelsen i Albania utstedte under den annen verdenskrig.

Den strenge moralkodeks som albanerne følger, viser hvilken innstilling de har til sine medmennesker i hverdagslivet. Man skal beskytte et hvert menneske som søker en fristad. Er ikke dette en lov basert på forskrifter i Femte Mosebok? (Bertil Neuman)

Den kulturkoden som var basert på den eldgamle kristne tradisjon hadde ingen okkuperte grupper klart å fjerne fra den albanske sjel. Nettopp den gamle koden førte til at flere italienske soldater ble reddet fra å bli drept av tyske soldater. Den førte til at mange uskyldige, unge eks-italienske soldater klarte å gjemme seg i albanske hjem. Men de skulle ikke bli de eneste. Flere tusen jøder skulle også rømme fra nazi tyskland til Albania.

Den jødiske Miles Lerman, sjef for US Holocaust Memorial Museum kommenterte under en minnesmarkering i Washington albanernes enestående innsats med disse ord: ”*Albania var det eneste okkuperte landet i Europa som hadde en større jødisk befolkning da krigen sluttet enn da den begynte*”. Det var i en slik kultur som dette, med gamle lover og regler som det store lyset for de fattigste av India, lille Gonxhe skulle vokse opp i.

Kadare, 2009. bind 19, Onufri, Tirana

Mønnesland, 1999 s.140-151, Sypress forlag Oslo.

Neuman, 2001, s.218-223 Lunde forlag, Oslo.

3.5 1945, kommunistene ved makten

Etter Jalta avtalen mellom Stalin og Churchill ble det bestemt etter ønske fra Stalin at det fra nord til sør-øst Europa skulle være kommunistisk styre. Albania befant i den sørøstlige delen og ble i den øst kommunistiske blokken. Kommunistene som var under Stalins makt kom til makten etter andre verdenskrig med hjelp fra Jugoslavia. Alt som skjedde i Sovjetunion skulle følges nøye i Albania. Det fantes to typer kommunisme. Det kommunistiske systemet og den klassiske kommunismen.

Kommunistene i Albania fulgte den klassiske. Den store prosessen som var for å kunne tilnærme Albania mot Europa ble avbrutt igjen, og haten mot Europa ble den viktigste strategien som kommunistene i Albania skulle følge. Dette skulle være en stor tragedie for hele de albanske folk. Både for de i Albania og de i Kosova. Albanske folk hadde nettopp klart å bli fri fra en stor tragedie, den tyrkiske okkupasjon, som hadde hatt så stor negativ konsekvens for nasjonen, og rask etter dette fra 1912 – 1945 i en så kort periode, skulle en ny tragedie ramme nasjonen, like destruktiv som den tyrkiske undertrykkelsen kommunisme. Begge disse med tilknytning til Østen.

Nå var det slik at albanerne i Albania var under sterk diktatorisk system, og det samme skulle være for de andre albanerne i Kosova som skulle også de være under det diktatoriske serbiske systemet og fordi for vesten Jugoslavia skulle virket som en slags demokratisk land. Diktatoren Enver Hoxha skulle ikke være noe annet enn et instrument som ble brukt fra den serbiske styren fra den andre siden av grensen. Propaganda som diktatoren skulle vise inn i landet skulle være med å vise fiender av den albanske nasjonen som Stalin og andre som kom fra de øst kommunistiske blokkene som venner av albanske folk, når i virkeligheten var de bare fiender for denne nasjonen. (Kadare, I Bind 20)

Igjen forbindelsene med Østen skulle bli en del av den albanske tragedien, både for dem i Albania og dem som bodde i Kosovo.

Det var den okkupasjonen fra Midt - Østen (Osmaske riket) som holde Albania vekk fra moder Europa, i nesten 500 år, og nå igjen skulle vare den Østens imperium, sovjetisk imperium, og senere kinesisk imperium(kommunismen) som skulle skille Albania fra moder Europa igjen i nesten 50 år. Samtidig nye forfølgelse skulle fortsette for den svake nasjonen. I 1950 skulle over tre hundre tusen albanere ble deportert med makt fra Rankovici fra Kosova i Tyrkia. Det samme deportasjon skulle gjentas igjen i 1999 når over en million albanere skulle tvinges til å forlate sitt land Kosova.

Disse forfølgelse var ikke noe nytt fenomen for det albanske folk. Den skulle ikke være noe annet en fortsettelse av den politiken som noen svarrte serbiske nacionalister hadde forbered for lenge siden med Vasa Cubrillovivi, og sllavisk nasjonalister. Det var under et slikt system at dette landet ble erklært det eneste ateistisk land i verden. For familien til Mor Teresa som for hele det albanske folk var denne situasjonen veldig vanskelig. Alle religiøse bygninger ble vandalisert og ødelagte.

Mange uskyldige mennesker ble henrettet. En hel nasjon var i fengsel. For den vanlige albaner var det på denne tiden umulig å reise til utlandet. Det var også strengt forbudt å se utenlandske tv kanaler. Alt var nøye kontrollert og under observasjon. Stor mat- og medisin mangel og fengsler fulle av uskyldige mennesker ble et resultat av det politiske systemet. Situasjonen skulle ikke bli bedre når flere kommunister fra vestlige land kom for å skryte av det mest diktatoriale systemet i verden.

Blant dem var det også mange norske kommunister, som reklamerte for dette brutale systemet. For mange av de skulle Albania være det nye Øyføytoren i Europa. Albania var som et annet Nord Korea under styret til diktatoren Enver Hoxha. Hvordan det må ha vært for Mor Teresa og hennes familie i denne tiden er vanskelig å vite. Hva følte de? I Albania var det slik at selv om en albaner (Mor Teresa) fikk Nobels fredspris, så var det ingen i landet som kjente henne. Mor Teresa var ingen ateist og derfor var det streng forbudt for henne å slippe inn i landet. Diktatoren Hoxha døde i 1985 og makten ble overtatt av en annen diktator, som stod Hoxha veldig nær, Ramiz Alia. Han skulle trofast fortsette diktatorens politikk. Landet var i en stor økonomisk krise.

Albania var fylt med bunkersen, som etter materialkostnadene kostet like mye som en leilighet. Mens vestlig land brukte kystlinjen sin til turisme, så bygde kommunistene bunkersen langs hele den Albanske kysten. Mens vesten investerte i veier og fremkommelighet for turister på fjellet, så bygde kommunistene i Albania fengsel for politiske fanger der. En hel nasjon ble nesten martyrisert. Mange av de albanerne som rømte til vesten levde med en stor sorg i hjertet.

De ville aldri få se sine nærmeste og fedrelandet sitt igjen. Slik ble også situasjonen for moren til Mor Teresa. Hun, liksom den eldste datteren, døde i Albania uten å få møte igjen datteren og søster, som var nonne i India, eller sin sønn og bror, som bodde i Italia. Dette er historier som mange albanere har opplevd og kjenner seg igjen i.

Etter Berlin murens fall og drapet på Causesku i Romania, begynte det politiske systemet å vakle. Det skulle allikevel komme til store demonstrasjoner og drap på sivile folk før systemet endelig falt. Mange albanere rømte inn på vestlige ambassader i Tirana, og flere hundre andre rømte med skip til Italia. Det var ikke ønsket om mat albanerne lengtet etter, men frihet.

Den friheten de hadde lengtet etter i flere år. I flere demonstrasjoner skulle albanske demonstranter rope slagord som: "Vi ønsker Albania inn i Europa". Kjærligheten til vestens frihet var det viktigste for dem. Noe de virkelig lengtet etter.

Etter at det kommunistiske systemet falt, har Albania har vart gjennom mange prosesser. Fra å være et land som aldri har opplevd å være fri, har veien til frihet ikke vært så enkel. Landet har vært preget av høy arbeidsledighet blant vanlige folk. Kommunistene mistet makten men ble senere business menn. Det var de som var rike og via penger og kapital kunne de fortsatt ha makt.

Krigen i Kosova gjorde heller ikke situasjonen for albanerne lettere. Serbiske nasjonalister gjennomførte massakrer mot det albanske folk og flere tusen albanske jenter ble voldtatt. Albania har til tross for stor fattigdom åpnet sine dører for flyktningene som strømmet inn.

Som alle andre eks-kommunistiske land, sliter Albania i dag med korrupsjon og andre sosiale problemer. Den store drømmen for Albania er å være en del av Europa. Dette er et sterkt ønske i den albanske sjel og derfor er det håp. Og håpet er det siste som dør.

<http://www.youtube.com/watch?v=jwCfsXjIt6o&NR=1>

<http://www.youtube.com/watch?v=6J8XiNpkPeo&feature=related> adresse per 08.06.11

4.1 Vurdering

Mor Teresas innsats for de svakeste i samfunnet er blitt markert verden rundt. Det er blitt skrevet og sagt mye positivt om henne, men også en del har vært kritiske til hennes innsats.

Jeg vil komme med en del vurderinger av det som er blitt sagt og skrevet om henne og hennes innsats. Jeg baserer dette både fra bøker, filmer og fra forskjellige avisartikler som er skrevet om henne verden rundt, også fra en del intervjuer som hun selv har gitt og som er aktuelle i dag på youtube. En spesiell kilde rundt dette er den italiensk TV kanalen Rai uno, og Rai due og spansk talende land.

De fleste menneskene som har møtt henne har blitt positivt inspirert av hennes intelligens, ydmykhet og innsats.

Noe av kanskje det fineste som er sagt om henne, ble sagt i Oslo i 1979, hvor hun også ble æret med Nobels fredspris fra Nobel komiteen på den tiden. Hun sa selv at denne prisen ikke var til henne, men til dem hun representerte, nemlig de marginale gruppene i verden. De, som andre mennesker ikke vil se, eller ikke verdsetter, de fattigste av de fattige.

Hennes definisjon av de fattigste av de fattige, er de som hadde ingenting og som ikke hadde noen å bli elsket av. For pengene hun fikk for Nobels fredspris, så laget hun en flott julemiddag for 2000 mennesker i Calcutta, i stedet for å delta på den middagen som skulle holdes i Oslo til ære for henne.

Hun minnet oss også om å be for de svakest av de svakeste : det ufødte liv. Det som var så spesielt med henne er at hun ikke bare prøvde å hjelpe de fattige, hun valgte selv å leve fattig slik som de. Hun valgte å forlate det som var trygt og godt i Loredano orden for selv å leve som en fattig. Hennes innsats er æret med mange priser verden.

Hun har åpnet flere hundre hus verden over, som ble hjem for de fattige, syke og hjemløse. Flere hundre mennesker rundt om i verden har fått en verdifull avslutning på livet takket være henne. Hun er blitt invitert til forskjellige universiteter og statsbesøk for å holde foredrag.

Hennes språk og budskap har bestandig vært veldig enkelt, akkurat som hennes liv. ”Elsk hverandre”.

I det siste intervjuet hun ga til en journalist før hun døde, ble hun spurt : Hva bør vi gjøre for å få en bedre verden? Svaret hun ga var veldig enkelt, som bestandig: << *Begynn og elsk hjemme de som er i ditt hjem* >> Etter hennes mening var det viktig å begynne å elske de som er rundt oss. I et annet intervju, den 13.april 1984, i et program i Rai Uno fortsatte hun å repetere at abort er det mest ødeleggende fenomen for menneskene.

Hun forklarte at: *kjærligheten begynner hjemme og ødeleggelsen begynner hjemme* (krig). Derfor mente hun at bønner i familien var viktig, fordi gjennom bønn er vi med å rense våre hjerter.

Hun mente at når vi ser korset så ser vi hvordan han (Jesus) elsker oss. Hun kjempet mot abort og var for adopsjon. *Hun mente at barn er den største gaven Gud har gitt oss.*

Barn er skapt for å bli elsket. Som i mange andre intervjuer som hun skulle gi, fortsetter hun å fortelle at det er blitt funnet opp mange medisiner mot mange dødelige sykdommer, men å ikke føle at man blir elsket er den største smerte man kan oppleve.

Hun mente også at det er enklere å elske noen som er langt borte fra oss, noen som vi ikke kjenner, og vanskeligere å elske de som er rundt oss.

Sin tro realiserte hun gjennom sine handlinger, gjennom sitt liv. Det var kanskje den beste måten å forkynne det hun trodde på. Hennes kristne etikk var med å se menneskene som konkrete individer og med behov for å bli sett og elsket, og ikke som objekter. Tilgivelsen stod som et viktig prinsipp utifra den kristne etikk.

Mor Teresa har blitt hedret verden rundt og hennes innsats til menneskeheten har vært stor. Hun ble beundret på grunn av livet hun levde.

<http://www.youtube.com/watch?v=bva9Pky29Xk&playnext=1&list=PLCDBE444F5C2190C2>

adresse per 08.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=o-ejo-6hSFY&feature=related> adresse per 08.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=RYex8kpB-OY&feature=related> adresse per 08.06.11

http://www.youtube.com/watch?v=tyg4_MoA7z8&feature=related adresse per 08.06.11

Hun var et forbilde for et kristent liv. Som et resultat av hennes innsats ble Missionaries of Charity Brothers grunnlagt i 1963. Senere skulle det også komme tre legeordener : Co-Workers of Mother Teresa, Sic and Suffering Co- Workers og Lay Missionaries of charity ect. Hennes nestekjærighet skulle vise seg der hvor politiske konflikter blomstret opp, som for eksempel konflikten i 1982 mellom israelere og palestinere.

Hun klarte å få den israelske hæren og de palestinske geriljasoldatene til å inngå en våpenhvile i Beirut for å redde 37 barn som var psykisk utviklingshemmede. Disse var innestengt i byen. Hun var en av de få personene som hadde klart å få til en slik våpenhvile som det. At det har blitt sagt og skrevet mye positivt om henne er det ingen tvil om. Et bevis på dette er alle prisene som hun har mottatt rundt i verden:

1971- Pave Johannes fredspris

1971- Kennedyprisen

1972- Nehruprisen

1975- Den internasjonale Albert Schweitzer – prisen

1979- Nobels fredspris

1979- Balkanprisen

1981- Legion d;Honneur, gitt av Jean-Claude Duvalier

1985- Unitet States Presidential Medal of Freedom, gitt av Ronald Reagan

1994- Congressional Gold Medal, gitt av den amerikanske kongressen

1996- Æresborger i Amerikas forente stater. Ect

Hun skulle æres fra forskjellige steder verden rundt. I 1977 ble hun æret med æresdoktorgrad fra Universitet i Cambridge, i 1978 var hun æresmedlem av Order of the British Empire. Hun fikk også Order of Merit litt senere.

Presidenten Ronald Regan skulle i 1985 ære Mor Teresa med Frihetsmedaljen, det høyeste sivile amerikanske æresborgerskap, og 1996 skulle hun være det fjerde mennesket i verden som mottok amerikansk æresborgerskap.

Hun klarte aldri å komme inn i Albania i løpet av det kommunistiske regimet. Hun ble sluppet inn første gang i 1988, fordi det kommunistiske regimet nå hadde begynt å bli svekket på grunn av forandringer i øst Europa. Siste gang hun var i Albania var i 1993. Dette skulle være hennes siste besøk i hjemlandet og hun var sammen med pave Johannes Paul 2. Begge deltok på åpningen av den store katedralen i byen Shkoder. Dette var en gammel kirke, som under Kommunismen ble brukt som en idrettshall. Noe som igjen var veldig ydmykende for de troende.

Kilder: Patron Saints SQPDN, vatican. va, nobel. Se, drini.com, americancatholic.org,

Mange av Mor Teresas taler skulle være en presentasjon av hennes kamp for det gode i verden. Her nevnes noen av hennes sitater som gjenspeiler hennes syn på livet:

If you want to make peace, you don't talk to your friends. You talk to your enemies.

Prayer is nothing else than being on terms of friendship with God.

The good you do today, people will often forget tomorrow; Do good anyway.

The most terrible poverty is loneliness and the feeling of being unloved.

Everytime you smile at someone, it is an action of love, a gift to that person, a beautiful thing.

The hunger for love is much more difficult to remove than the hunger for bread.

If we have no peace, it is because we have forgotten that we belong to each other.

Words which do not give the light of Christ increase the darkness.

Let us not be satisfied with just giving money. Money is not enough, money can be got, but they need your hearts to love them. So, spread your love everywhere you go.

We sometimes feel that what we do is just a drop in the ocean, but the ocean would be less because of that missing drop.

Let us more and more insist on raising funds of love, of kindness, of understanding, of peace. The rest will be given.

In the life we cannot do great things. We can only do small things with great love.

Spread love everywhere you go: First of all in you own house... let no one ever come to you without leaving better and happier. Be the living expression of God's kindness; kindness in your face, kindness in your eyes, kindness in you smile, kindness in you warm greeting.

I alle disse sitatene sier hun noe om sin innstilling til livet og sin personlige tro. Hun skiller ikke på religion, nasjonalitet eller hudfarge. For henne er menneskene en Guds gave. Akkurat slik som disse to andre mystiske nonnene, Teresa av Avila og Theresa Lisieux (1873 -1897) også tenkte. Hun valgte seg dette navnet til minne om Theresa Lisieux en en fransk karmelittnone som hadde levd sitt liv i et kloster i Lisieux.

Den franske søster Teresa hadde vist menneskene at det er mulig å tjene Gud ved å utføre det kjedeligste og mest trøttsomme arbeidet med glede, så godt en kan. Hun kalte å gjøre det << på min enkelt måte>>. (Gray, Charlotte s.10 Moder teresa.)

For Therese av Lisieux, hennes spesielle appell ligger i hennes naturlige enkelhet kombinert med hennes åpenbare godhet, som imidlertid blir gjengitt noe klissete av noen av hennes hengivne. For de mer forstandig er det imidlertid klart at hennes budskap ligger svært nært opp til evangelienes, som hun så hyppig siterte, og at det i sin logiske konsekvens krever svært stort mot og selvoppofrelse for å realisere det. Den enkle, selvutslettende, men totale lydighet som hun anbefalte, er en mye større prøvelse enn de kunstige måter for «speking av kjødet» som hun avviste. Teresa var ingen lærd, ingen ekspert på Bibelen eller kirkefedrene, hun lengtet ganske enkelt etter å bli en helgen, noe hun mente at alle vanlige mennesker kunne bli. Hun skrev: «Du kan se at jeg er en svært liten sjel og at jeg kan tilby Gud bare svært små ting. I min lille vei er det bare svært ordinære ting. Små sjeler kan gjøre alt som jeg gjør». Alt i levende live ble hun beundret for hellighet.

Kilder : google. Den katolske kirken – Den hellige Teresa av Lisieux . Lørdag 14.05-11,

Akkurat som Mor Teresa så gikk også Teresa av Avila gjennom en hard, åndelig kamp for å bli nonne. Teresa di Avila beskriver sin kamp slik:

Forberedelsen til klosterkallet koster henne år med kamp. Den første kontakten med ordenlivet, ved de unge pikenes kloster Gracia, gjør henne egentlig svært fiendtlig innstilt til nonnelivet. Strengheten i et slikt liv faller ikke i hennes smak. Valget står mellom giftermål med en av hennes forelskede fetere og inntreden i Inkarnasjonsklosteret, der en venninne av henne, Juana Juarez, er nonne. Hun tiltrekkes av klosterlivets former på det stedet. Men hun ber til Gud, og ber andre gå i forbønn for seg, om at hun skal slippe å bli nonne.

” Jeg ønsket fremdeles ikke å bli nonne og håpet at det ikke måtte behage Gud å gi meg et slik kall”(Liv 3,2). ” I tre måneder kjempet jeg denne kampen mens jeg forsøkte å overtale meg selv” uten å lykkes. Helt ” til jeg litt etter litt (besluttet) å tvinge meg selv til å velge nonnестanden”.

Hun bruker det reneste krigsvokabularet for å beskrive den harde indre striden hun utkjemper i nitten – tyveårsalderen.

En dag beskriver hun :’ Hun blir tilfeldigvis stående ansikt til ansikt med et kristusbilde som viser ham på et bestemt sted på hans lidelses vei. ” Det forestilte Kristus så full av sår at det fylte meg med andakt: Jeg var dypt rystet over å se han slik, så klart gjengav bildet alt det han hadde lidd for vår skyld. Jeg følte så sterkt hvor elendig jeg hadde lønnet ham for disse sår at mitt hjerte var ved å bryte, og jeg kastet meg ned foran blidet under en strøn av tårer..”(Liv9,3)

(Liv 3, 5-6) Alle disse tre helgener er mystikere. De viet hele sitt liv på å være i tjeneste for Jesus. De hadde en sterk forbindelse til Jesus kjærlighet, og alle tre opplevde visjoner.

Se : Alvarez, s.34-35, 50-55, St Olav Forlag, Oslo

Også Mor Teresa skulle komme til å oppleve stor åndelig kamp inni seg. Hun betrodde seg til erkebiskop Perier: << Jeg lengter med smertefull lengsel etter å være alt for Gud, etter å være hellig på en slik måte at Jesus fullt ut kan leve sitt liv i meg. Jo mer jeg ønsket Ham, jo mindre er jeg ønsket. Jeg ønsker å elske Ham som Han aldri er blitt elsket – og allikevel finnes det et skille, en fryktelig tomhet, en følelse av Guds fravær>>.

Mor Teresa, og også Teresa av Avila og Therese av Lisieux, hadde visjoner om Jesus. Teresa av Avila snakket veldig mye om den indre bønn. Hun sa ofte: ” Det gjelder ikke å tenke mye, men å elske mye”. Det samme gjorde også Mor Teresa. Hennes enkle budskap var utrolig viktig ”Elsk Hverandre”

Teresa av Avila opplevde også flere ganger visjoner om Kristus, som hun senere skrev om i sin biografi:

” I to og et halv år gav Gud meg regelmessig denne nåde. Og jeg fikk se han tale til meg, mens jeg betraktet hans store skjønnhet og hørte de milde ord som lød fra hans vidunderlig vakre og guddommelige munn. Da hadde jeg et glødende ønske om å få se fargen på øynene hans, og hvor høy han var, så jeg kunne beskrive det etterpå, men det ble jeg aldri funnet verdig til. Det nytter heller ikke å forsøke, for så forsvinner bare visjonen helt. Av og til ser jeg at han betrakter meg med kjærlig blick, men dette blick er så sterkt at sjelen ikke kan holde det ut og kommer i en så heftig henrykkelse at den taper hans skjønne blick av syne for å kunne nyte Kristus i sin helhet. (Teresa av Avila, 2003, 225)

En slik opplevelse skulle også Mor Teresa erfare. I mange av brevene hun sendte til sin prest fortalte hun om sin visjon med Jesus. Hun skulle møte mange vanskeligheter gjennom sitt liv som nonne, men uansett vanskelighetene så opplevde hun Jesus kjærlighet som en del av sitt liv, også når tvilen var til stede.

Det Mor Teresa hadde til felles med Teresa av Avila og Therese av Lisieux var nettopp de kristne dyder som vi finner i NT : fattigdom og frihet, kjærlighet og vennskap, ydmykhet og enkelhet. Deres mål var å oppnå forening med Jesus. _____

Se Kristne mystikk side6, nettadresse: www.kristenmystik.dk

47

Gallagher, 2006, s.99, ST. Olav Forlag, Oslo.

4.2 Kritiske vurderinger

Det har også vært en del mennesker som har kritisert Mor Teresas kristne arbeid. En del kritikk er rettet mot hennes syn på abort og prevensjon. Et tema som også var viktig under hennes tale i forbindelse med sin Nobels fredpris. Hun sa blant annet:

<<Abort er det største onde, og fredens største fiende. For hvis en mor kan drepe sitt eget barn, hva kan forhindre oss fra å drepe oss selv eller hverandre? Ingenting.>> (Nobels fredspris tale)

Hun ble kritisert av den feministiske bevegelse om sin kamp mot abort. Feminismen har preget store deler av verden siden FN's «kvinnear» i 1975. Til de fremste kampsakene hører retten til fri abort. . Feminismen velger av ideologiske grunner å se bort fra sannheten : Menneskeverdet fødes ikke, det unnfanges. Og når det først er unnfanget, må det behandles som et menneske, som en annen en moren. Abortspørsmålet gjelder to parter, kvinnen og barnet. Det er en kristen plikt å forsvare den svakeste part, og i denne tragiske duellen er det ikke kvinnen.

En del andre kritiske syn har kommet i forbindelse til dåpen til døde pasienter. En del kritikere mente at uten samtykke fra pasienten selv var det ikke riktig å døpe pasienter som tilhørte andre religioner. Hennes forsvarer kommenterer dette slik: hvis vi tror på at dåpen har en positiv effekt så ønsker man det, hvis den ikke har noen påvirkning da har ingenting negativt hendt. (forsvarer av Mor Teresa)

Hennes kristne etikk var med på å se menneskene som konkrete individer med behov for å bli sett og elsket. Rettferdiggjørelsen og tilgivelsen er begge to en del av Evangeliets terminologi. Disse skulle stå som et viktig prinsipp for den kristne etikk og som en del av hennes liv.

Pollestad, 2008, s.81-82 Cappelen Damms As Oslo

http://no.wikipedia.org/wiki/Moder_Teresa adresse per 08.06.11

Etter at hun kom inn i Albania ble hun tatt i mot av enka til Europas største diktator, Nexhmije Hoxha. Da hun hadde besøkt gravene til sin mor og søster, gikk hun etterpå og besøkte graven til han som ikke hadde tillat henne å komme inn i landet. Han som hadde vært med på å skape en stor sorg i henne selv, og også for hennes mor og søster. Hun hadde med seg en blomsterbukett og denne la hun over graven hans.

Mange mennesker så dette på tv og kunne ikke forstå det. Det var mange som kommenterte at hun var med på å akseptere det tidligere kommunistlederstyret. Det var på denne tiden Missionaries of Charity hadde åpnet en del institusjoner i en del kommunistisk land, også i Albania.

Noen følte seg provosert og kom med kommentarer som at hun var med på å smiske med disse systemene. For meg personlig handlet dette mer om den kristne tro og prinsipper. Noe som også Paulus skrev i NT:

<<La deg ikke overvinne av det onde, men overvinn det onde med det gode>>

(Paulus brev til romerne, kapittel 12, vers 21)

De som hadde kjennskap til den kristne etikk kunne forstå at dette handlet ikke om å hedre diktatorer, men om å vise tilgivelse. Ikke bare tilgivelse men også kjærighet.

For den type kjærighet som hun viste, hadde Paulus i NT vist til oss. Han mente at den kjærighet Gud har gitt til oss, i følge kristendommen, har Kristus selv gitt til oss.

<< Men størst blant dem er kjærigheten >> (Paulus, NT) Mor Teresa var selv et offer av diktatoren Enver Hoxha. Mange mennesker i vesten var raske med konklusjonen og fordømmelsen sin. I dette tilfellet tror jeg ikke det handlet om hva hun personlig følte.

Det handlet også om grunnmuren av de kristne verdiene som var inni henne og som styrte hennes liv. Og hun levde, tror jeg, fylt etter dem. Hennes veileder var Bibelen, og det dobbelt kjærlighetsbudet er sentralt. Jesus som var henne veileder og mester sier klart i NT:

” Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av hele ditt sinn ” og

” Du skal elske din neste som deg selv ” (Matt 22,37-40)

Enten hun var blant store syndere, som diktatorer eller ikke diktatorer, fattige eller rike, så var hennes budskap å elske. Etter den kristne oppfatning så levde Jesus blant oss og fremstilte seg for oss i menneskelig skikkelse. Et av hans mange budskap var å tilgi. Å ikke kunne tilgi andre ble sett på som en stor synd. Å elske sin neste, som det er skrevet i NT, handler om at kristne skal elske også sine fiender og be for dem. Et viktig prinsipp ” din neste ” gjør at alle menneskene kan være din neste etter den kristne etikk, hvor alle menneskene har verdi. Derfor kan vi kanskje forstå hennes møte med diktatorer.

For henne var Jesus korsfestelse en handling som var med på å rettferdiggjøre det syndige menneske. Nåden kommer derfor fra Jesus korsfestelse. Rettferdiggjørelsen har sin opprinnelse i troen på Jesus (Gal 2,15-21)

Mor Teresas liv var med på å vise oss hvordan den kristne tro bør vise seg i praksis. Kjærlighet for alle menneskene. I denne perioden av sitt aktive liv i tjeneste for de svakeste av de svake, ved siden av sine sympatisører verden rundt, var også noen andre personer som fortsatte å ha et kritisk blikk på hennes arbeide og den katolske kirken.

En annen kritiker av henne var forfatteren og den frivillige arbeideren i huset til Mor Teresa i Calcutta, Mary Loudon. Hun kritiserte jobben som nonnen i huset gjorde. Hun mente at de ikke desinfiserte vannet. Hun beskrev Mor Teresa som et dominerende menneske. Når det gjelder denne kritikken, tenker jeg at for å oppnå noe, så kreves det en struktur og hard arbeid. Mor Teresa var en person som fikk utredet masse, men måtte også ha en sterk personlighet. Dette må man inneha for å være en ledertype. Det som Mor Teresa utredet i livet sitt var veldig stort og krevde derfor også en sterk leder. Selvfølgelig hadde hun også stor makt og innflytelse.

En annen stor kritiker av Mor Teresa var den engelske journalisten, Christofer Hitchens, som var i mot hennes kongregasjon. Denne beskrev han som en kult som ikke bringer noen ting annet enn lidelse. Han mente også at de ikke gjorde noen ting for å hjelpe de fattige.

Mange mente at rommene hvor de syke lå, de som var døden nær, ikke fulgte de hygieniske reglene. I dette huset, også kalt "kjærlighetshuset", tok hun i mot dødssyke mennesker, men også mange fattige som ikke hadde andre steder å være. Mange av hennes kritikere mente at også de døde på grunn av infeksjon. Selvfølgelig er det mulig å se dette som kritikkverdige, men på den annen side må vi forstå at det ikke var så lett å være fattig på et sted som Calcutta. Man får ikke mye hjelp og har ingen medisinsk hjelp. Ikke alle nonnen som jobbet i huset til Mor Teresa hadde nok kunnskaper i medisin, så mangel på faglig personell var klart eksisterende. Nonnene hadde kanskje en viss grad av medisinsk kunnskap, men dette var allikevel ikke nok for alle de syke. De gjorde sitt beste og bidro med det lille de hadde av utstyr. Det høyeste målet i huset til Mor Teresa var å gi kjærlighet, og at disse menneskene ikke skulle dø på en uverdige måte, ensomme og forlatte. De skulle være omringet av kjærlighet og bli behandlet med respekt de siste dagene de hadde igjen av livet sitt. Slik skulle de få en verdifull avslutning på livet.

Blant andre kritikker som er rettet mot Mor Teresa, er de mange reisene hun hadde rundt omkring i verden. Hun ble også kritisert for at hun var elsket og fikk møte berømte mennesker. Mange av disse kommentarene er påstander som er vanskelig å dokumentere. Hvordan kan vi se på denne kritikken? Vi vet at i den store moderne verden vi lever i dag, er det viktig å utnytte mediene for å kunne komme ut til hele verden med sitt budskap. Mange internasjonale politiske ledere og ledere i FN er nødt til å reise mye for å oppnå budskapet sitt. Budskapet om å bidra for å skape en bedre verden. Det samme gjaldt også Mor Teresa. For å kunne snakke for de fattigste i verden, for de svakeste og utstøtte menneskene, måtte hun også reise mye. Tanken bak alle disse reisene var kanskje å skape mest mulig økonomisk støtte til disse menneskene. Og møtene med berømte personer var vel kanskje med på å sette mer fokus på fattigdommen.

En annen kritikk mot henne, var møtet med diktatorer blant annet diktatoren av Haiti, Duvalier. Selvfølgelig er det mulig å se dette som kritikkverdige, men på den annen side så hadde hun kanskje en tanke bak dette. Kanskje hun så Jesus blant syndere og tollere, dvs også blant korruperte.

Ved å kunne vise kjærlighet til alle hun møtte, viste hun at Gud er kjærlighet og at han gjør ikke noen forskjell på mennesker, enten er de syndere eller ikke. Som hun selv erklærte gjennom nattverden er vi med på å få Guds kjærlighet. Hun elsket uten betingelser.

Hennes åndelige liv var et flott, kristent eksempel. Et eksempel på en ballanse mellom bønn og arbeid. En blanding av både åndelig og tradisjonell lærdom. Gjennom alle årene sine i aktiv tjeneste for de fattigste av de fattige, prøvde hun selv å glemme seg selv. Hun ofret hele seg for de marginale gruppene.

Hennes liv var et eksempel på kjærlighet, fred og forsoning, menneskeverdet og friheten. Ved å tjenestegjøre i Calcutta, kunne hun bevise at Gud ikke er død og at nestekjærligheten er en menneskelig grunnmur, som kan kjempe mot det onde, og at religion er en livskraft.

<http://www.youtube.com/watch?v=iTPCof32kf0&feature=related> adresse per 08.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=6V9WtcKRWNM&feature=related> adresse per 08.06.11

5.0 Inspirasjon

De postmoderne travle menneskene i vesten lever i dag i en travel hverdag hvor målet for selvrealisering er det høyeste mål. Det pluralistiske samfunnet og individenes rett til å velge står sentralt i dagens samfunn. Sekulariseringen av samfunnet er retten til å velge og vrake hva som er ønskelig for hver enkelt av oss, og er også med på å gjøre hverdagen for hver enkelt mer komplisert.

I den hellige bok Bibelen i Daniels bok er det skrevet: << *Og du, Daniel gjem disse ord og forselg boka inntil endens tid! Mange skal granske den, og kunnskapen skal bli stor*>> Daniel 12,4

Når vi leser denne profetien kan vi tenke at dette er meget aktuelt i våre dager. Menneskene i denne moderne verden har aldri vært mer kunnskapsrike en de er i dagens samfunn. Den moderne verden har utviklet seg veldig raskt, vitenskapen har kommet meget langt, og fungerer som en maskin hvor menneskene nesten ikke klarer å stoppe. Men all den positive utvikling utvikler også stor individualisme, selvopptattheten og retten til selvrealisering i de fleste tilfellene uten å tenke så mye på en etisk sammenheng.

De fleste av oss ble opplært til å ta vare på oss selv og å forsørge oss selv. Helt fra barneskolen er de fleste opptatt av å gjøre det godt på skolen, for senere å få et godt betalt yrke og for å skape en trygg fremtid. Det de fleste av oss glemmer er at vi ikke lever alene i denne verden, og at vi er i relasjoner med andre også, og at alle menneskene gjennom hele livet støtter seg på skuldrene til hverandre. Fra fødsel til døden. For at vi skal ha det bra må også de som er rundt oss ha det godt. For dette krever å få et bedre og tryggere samfunn og en bedre verden. Hvordan kan vi få en bedre verden? Hva bør gjøres for å oppnå det?

Hvordan kan Mor Teresas liv og mange andre som henne inspirerer oss i dag? Mor Teresa forlot sitt land, forlot sin mor og søster, den kjærligheten som omringet henne i hele hennes oppvekst, tryggheten som hun fikk fra sine egne, for å reise veldig lang bort fra alt. Til et helt fremmed sted i verden som hun visste veldig lite om, men hvor nøden generelt var veldig stor. Hvordan kan hennes liv inspirerer oss i dag? Hun valgte å hjelpe, for henne, totalt ukjente mennesker. Ikke å hjelpe sine egne, som de fleste av oss gjør i det daglig, foreldre, barn eller venner. Nei!

Hun valgte det vanskeligste, å hjelpe de hun ikke kjente og som ingen ville ha. Hun brøt med en livsform som er så vanlig for de fleste av oss uansett fra hvilket sted i verden vi kommer. Hun klarte å vise alle at det er mulig å leve også for andre og ikke bare for seg selv og sine egne.

Det er naturlig å tenke at ikke alle kan leve som Mor Teresa. Vi er skapt som individer med våre egne behov. Behovet for å sende verden videre.

Ja. Det er greit, men vi kan kanskje tenke at vi kan bruke hennes eksempel i våre daglige liv. Hvis hver enkelt av oss prøver å fullføre sin funksjon på best mulig måte, da er vi med på å bidra til verden.

Hver enkelt av oss kan gjennom sine posisjoner i samfunnet bidra positivt for å skape en bedre verden, og et bedre sted å leve i. Men for å hjelpe andre må vi vite hva andre trenger og har behov for. I et samfunn hvor etiske prinsipper flyttes etter våre ønsker.

Ved å prøve å leve etter etiske prinsipper er vi med på å hjelpe oss selv til å få et bedre liv, og å leve i harmoni med hverandre. Menneskene i dagens samfunn trenger ikke bare hjelp på det økonomiske plan. Det er mange som sliter både med ensomhet, angst, depresjon, narkotika, etc. Og hvordan kan vi sette de etiske prinsippene ut i praksis? Det moderne samfunnet har flere valg som er med på å skape kunstige fornøyer for de fleste av oss. Både forskning og hver enkelt av oss er med på å flytte etiske regler og prinsipper, og å gjøre fremtiden mer komplisert for alle. Hele tiden kommer det til nye mål og forandringer som skaper forvirring både for små og store.

Dette er med på å skape mange tapere. Det finnes også en del mennesker som ikke klarer å etterfølge den utvikling samfunnet krever hele tiden, og resultatet av dette blir at en del av dem faller utenfor. Det er vår plikt til å ta oss av dem. Samtidig er det også veldig viktig at vi tar ansvar for våre liv og prøve minst mulig å bli en belastning for andre.

Hvor skal vi finne alle disse menneskene som kan løse disse problemene? Hvordan skal vi hjelpe et ensomt menneske som er alene i sin stue, når vi vet at alle har det travelt? Hvordan kan vi hjelpe en rusmisbruker som ønsker å slutte med rus? Hva bør gjøres for å hjelpe et barn på skolen, som mobbes og fryses ut fra fellesskapet? Er det umulig å løse disse problemene?

Er det mulig å finne en løsning for alle disse behovene som er i samfunnet vårt, og i verden ellers?

Mor Teresas liv var en inspirasjonskilde for denne verden. Hun, i tillegg til nonnene og prestene, kunne ikke løse alle verdens problemer, men hun begynte med seg selv. Hun ga det lille hun hadde av seg selv.

Hver enkelt av oss er et individ med sine egenskaper som kan være til nytte for andre. Alle menneskene spiller forskjellige roller i løpet av en dag, fra å være mor, kone, nabo, arbeidskollega osv.

Livet til Mor Teresa kan således påvirke oss til å reflektere over oss selv. Da er det viktig at hver enkelt av oss kan tenke litt over de egenskapene og mulighetene de har. Og hvordan kan de settes ut i praksis?

Et resurssterkt samfunn bygges av resurssterke personer. Hvis vi ikke klarer oss selv, kan vi bli et problem for andre og får også vanskeligheter med å hjelpe andre mennesker. Derfor er det viktig at vi klarer å ta ansvar for vårt eget liv, og prøver å gjøre riktige valg, slik at vi kan være til hjelp for andre. Det må uansett finnes en ballanse og harmoni mellom disse to målsetningene.

Vi mennesker respekterer de som ikke lever bare for seg selv, men som er til hjelp for andre også. Derfor ble Mor Teresa hedret verden rundt, fordi hun levde nettopp slik. I NT I Lukas-evangeliet står det skrevet: *Det er ved å gi at man får (6.38).*

Alle mennesker står i tjeneste til/for hverandre. Uten relasjoner til hverandre hadde det vært umulig å leve. Også hele vårt univers fungerer slik. Alt er bygd i et gjensidig avhengighetsforhold.

Mor Teresas etikk var basert på den kristne etikk. Hennes liv og hennes innsats for de marginale gruppene i samfunnet var og er fortsatt et eksempel. Hun var et symbol på Guds kjærlighet og at Gud elsker. Gud slutter ikke å elske. Det er kanskje det som er det mest dyrebare i kristendommen. Hun presenterte den riktige kjærligheten som er lys og som er varig. Hun var et lys i den mørke verden. Hennes liv var et flott bevis på å vise gleden med å elske. Det kommer til å inspirere generasjoner i fremtiden også.

Oppsummering

Jeg startet oppgaven om Mor Teresa med en kort presentasjon om bakgrunn og motivasjon for oppgaven. Her gir jeg en kort presentasjon av hennes livsstil. Hva hun stod for her i livet. Hvordan hun levde i virkeligheten. Hennes liv skulle være en inspirasjon for hele verden. Jeg stiller også en del spørsmål, som :

- Hvilken betydning har hun hatt historisk?

- Hvordan kan man vurdere hennes innsats for de svakeste?

- I hvilken grad kan hennes kristne sosial etiske engasjement påvirke oss til å ta mer ansvar i dagens samfunn?

Oppgaven deles i fire hoveddeler:

1. Mor Teresas biografi
2. Albanias historie
3. Vurdering
4. Inspirasjon

Den biografiske delen deler jeg i to. I den første delen får vi et innblikk i hennes oppvekst og hennes familie bakgrunn. Vi ser at familien til Mor Teresa var en rik og patriotisk albansk familie, og ikke minst en familie som levde med kirken i hverdagen. Det er disse flotte verdiene som er med å skape henne som et menneske i fremtiden. Det er i familien hun får den første kontakt med Jesus. Dette får hun også i sin menighet. Familiens patriotiske innsats for Albania får konsekvenser for hele familien og for hennes oppvekst. Hennes far blir forgiftet av serberne og det gjør at Mor Teresa vokser opp kun med mora og sine søsken. Dette gjør henne enda sterkere i troen. I den andre delen av biografien får vi et innblikk i hennes kall og hennes reise fra Albania, til hennes neste fedre land, India.

Det er på dette stedet i Calcutta hun skal være i tjeneste for de marginale gruppene i samfunnet. Det er gjennom sin innsats i slummen i Calcutta hun blir kjent verden rundt. I den biografiske delen fortelles også kort om valget som Mor Teresa gjør. Hun blir nonne i respekt for den Lille Teresa.

I den andre delen av oppgaven presenteres en kort historie om Albania, og hvordan utviklingen i Albania har hatt betydning i hennes liv. Fra Albania blir et selvstendig land og helt til det kommunistiske regimet tar makten i landet. Hva betydde egentlig kommunismen for hennes forhold til Albania? Hun uttalte seg aldri om sitt eget privatliv, hun skrev aldri noen ting om seg selv. Men vi vet hva søstera til Mor Teresa skrev i sine brev til broren Laser. Vi får også et innblikk i ønsket som mora til Mor Teresa hadde før hun døde. Hun ønsket å se, for siste gang, sin sønn som var dødsdømt i Albania av kommunistene, og sin datter Gonxhe, som heller ikke kunne komme, fordi landet var erklært ateistisk. Albania var det eneste landet i verden hvor det var straffbart å tro på noen gud. Det skulle kun være en tro marksisme- leninisme. En må kjenne Albanias historie for å kjenne hennes måte og være på.

I den tredje delen av oppgaven får vi et innblikk av forskjellige vurderinger som er gjort i forhold til Mor Teresa. Hun er respektert verden rundt. Hun vant også Nobels fredspris i Oslo i 1979. Hun ble en representant for de fattige i verden. I tillegg til mange positive vurderinger som er gjort av henne og hennes misjon, er det også kommet en del negative vurderinger om hennes tjeneste og hennes kongregasjon. Noen mente at hun var en meget dominant person, andre mente at hun ikke gjorde så mye for de fattige, og at mesteparten av pengene hun samlet inn gikk til kontoen til Vatikanet og ikke til de fattige i Calcutta.

I den fjerde delen av oppgaven kommer spørsmålet: Hvordan kan hun inspirere oss i dag?

- I hvilken grad kan hennes kristne sosial etiske engasjement påvirke oss til å ta mer ansvar i dagens samfunn?

Hun brukte sitt liv i tjeneste for andre. Kanskje kan den Lille Teresa komme med et svar. Noe Mor Teresa selv tenkte, da hun tok dette navnet for å ære henne. Hun lot seg i allefall inspirere:

<< *Tenk for lite og elsk mye* >> (Lille Teresa).

KILDER:

Litteratur

Kolodiejchuk MC, Brian 2008: Mor Teresa. Kom og vær mitt lys. LUTHER FORLAG

Spink, Kathryn 1999: Madre Teresa. Biografia Autorizada

Muggeridge, Malcolm 1986: Qualcosa di bello per Dio. Paoline Editoriale Libri, forlag

Gallagher, Jim 2006: Moder Teresa. St. Olav Forlag, Oslo 2006

Gjergji, Lush 1980: Nena jone Tereze. Zagreb, Graficki zavod Hrvatske forlag

Kuanrud, Xhon 1998: Bese, shprese dhe dashuri. Jeta e Gjerasim Qiriazit. Tirane Vernon Publishing forlag

Durham, Edhit 2001: Njzet vjet ngaterresa ballkanike. Tirane Argeta- LMG, forlag

Pollestad, Kjell Arild 2008: På feil klode? Cappelen Damm AS

Heiene, Gunnar- Thorbjørnsen, Svein Olaf 1997: Felleskap og Ansvar. Universitetforlaget.

Kadare, Ismail 2009: Bind 18. Tirane, Onufri forlag

Kadare, Ismail 2009: Bind 19. Tirane, Onufri forlag

Kadare, Ismail 2009: Bind 20. Tirane, Onufri forlag

Andersen, Bjørn 1991: Krudttønden i baghaven. Ba Forlag. Søborg

Mønnestad, Svein 1999: Før Jugoslavia og Etter. Sypress Forlag

Teresa av Avila 2003: Boken om mitt liv, Oslo, Aschehoug, Forlag.

Therese av Jesusbarnet 1994: Selvbiografiske skrifter, Karmeliterna Tågarp og Glumsløv, Serie Karmel nr 1

Neuman, Bertil 2001: En million glemte helter, Lunde Forlag Oslo.

Nettsteder

<http://www.youtube.com/watch?v=k-IQJghxuXk> adresse per 05.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=4eGxDr3BATE&feature=related> adresse per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=Hm2JeqUvwP0&feature=related> adresse per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=G3XGMPJrhOE&feature=related> adresse per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=kFRQ1SA7xmc&feature=related> adresse per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=txVUYXsmIR4&feature=related> adresse per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=EBI9k6N2LXo&NR=1> adresse per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=9WQ0i3nC60&feature=related> adresse per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=iKkcDgeYBdk&feature=related> adrese per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=6IKJ6Q-pCqg&feature=related> adrese per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=fjhUkXS1nZY&feature=related> adrese per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=bva9Pky29Xk&playnext=1&list=PLCDBE444F5C2190C2> adrese per
06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=FMtgEIMgWI0&feature=related> adrese per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=o-ejo-6hSFY&feature=related> adrese per 06.06.11

<http://www.youtube.com/watch?v=rqR1Rn1YCiw&feature=related> adrese per 06.06.11

